

**T. B. M. M. (S. Sayısı : 151)**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/422)**

T. C.

*Başbakanlık*

*Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü*  
*Sayı : K. K. Gn. Md. 07/101-2155/02291*

4 . 4 . 1988

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 1.4.1988 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

*İ. Kaya Erdem*

**Başbakan V.**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FRANSA CUMHURİYETİ ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME ANLAŞMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISININ GENEL GEREKÇESİ**

Fransa Cumhuriyeti, ekonomik ilişkilerimizin geliştirilmesi arzulan bir Devlettir. Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti arasındaki sermaye, teknoloji ve hizmet hareketleri, her iki Devletin de refahına büyük katkıda bulunmaktadır. Bu yönde söz konusu faktörlerin daha büyük bir hareketliliğe kavuşturulmasında, Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması'nın üzerine oldukça önemli bir görev düşmektedir.

Anlaşmanın, kapsamına aldığı hükümlerle çifte vergilendirmeyi nasıl önlediği, muhtelif gelir unsurlarının hangi Devlette ne şekilde vergileneceğini nasıl düzenlediği ilişikte sunulan madde gerekçelerinde ayrıntıları ile açıklanmıştır. Bununla beraber bu Anlaşmanın ana amaçlarını, gelirin iki Devlette çifte vergilendirilmesini önlemek; yabancı Devlette yatırım yapan, teknoloji ve hizmet sunan kişilerin o Dev-

letin mükelleflerine kıyasla daha ağır vergilendirilmesine engel olmak; gelirin ikamet veya kaynak Devletten yalnızca birinde vergilendirilmesini sağlamak, eğer bu mümkün olmazsa iki Devlet arasında vergilendirme yetkisini paylaştırmak; böylece teşebbüslerin risk almadan önce, ileride karşılıklarına çıkabilecek her türlü vergi ile ilgili mükellefiyeti hesaplayabilmesini sağlamak şeklinde sıralamak mümkündür.

Bu Anlaşmayla güvence altına giren Fransız sermayesinin Türkiye'ye daha büyük bir öncelik vereceği dikkate alınırca, hem söz konusu teşebbüslerin doğrudan doğruya ödeyecekleri Gelir ve Kurumlar vergilerinde hem de çalıştırdıkları işçilerin ve ek kapasite yaratacakları diğer Türk teşebbüslerinin ödeyecekleri vergilerde önemli bir artış sağlanabilecektir.

Anlaşmanın doğrudan vergi muafiyeti temin ettiği gelir grupları, Türkiye ile Fransa arasında veya bu Devletlerle diğer Devletler arasında uluslararası deniz, hava ve kara taşımacılık işlerini yürütenlerdir. Anlaşma hükümlerine göre uluslararası taşımacılık teşebbüsleri diğer Devletten elde ettikleri kazançlar dolayısıyla bu diğer Devlette vergilendirilmeyecekler, yalnızca kendi Devletlerinde vergi ödeme mükellefiyeti altında olacaklardır.

İki Hükümet arasında 18 Şubat 1987 tarihinde imzalanan bu Anlaşma, 31.5.1963 tarih ve 244 sayılı Kanun uyarınca bir Kanun Tasarısı halinde Yüce Meclisin huzuruna getirilmiş bulunmaktadır.

### MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Madde hükmü ile Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmaktadır.

Madde 2. — Yürürlük maddesidir. Kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceğini amirdir.

Madde 3. — Yürütme maddesidir. Kanunu Bakanlar Kurulu yürütecektir.

### TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FRANSA CUMHURİYETİ ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME ANLAŞMASININ MADDE GEREKÇELERİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması, 30 maddeden meydana gelmiştir. Ayrıca, Anlaşmanın bölümünü oluşturan 8 fıkralık bir «Protokol» Anlaşmanın maddelerinin sonuna eklenmiştir. Anlaşma metninin maddeleriyle ilgili gerekçeler aşağıda belirtilmiştir.

#### Madde 1. — KİŞİLERE İLİŞKİN KAPSAM

1 inci madde hükmü gereğince, bu Anlaşma Âkit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olan kişilere uygulanacaktır.

Diğer bir ifade ile bu Anlaşma, milliyet farkı gözetmeksizin Âkit Devletlerden (Türkiye ve Fransa'dan), birinin veya her ikisinin ülkesinde mukim kişilere uygulanacaktır.

## Madde 2. — KAVRANAN VERGİLER

Bu madde, Anlaşmanın kavradığı vergilerin tespitinde ve tarifinde açıklığı temin etmek amacını gütmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrası Anlaşmanın, ne şekilde alındığına bakılmaksızın, Âkit Devletlerden herhangi biri, politik alt bölümü veya mahallî idaresi namına gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacağını belirtmektedir.

2 nci fıkra gelirden alınan vergilerin kapsamını çizmektedir.

3 üncü fıkra Anlaşma'nın Âkit Devletlerdeki halihazır vergilerden hangilerine uygulanacağını belirtmektedir. Anlaşmanın kapsamına giren halihazır vergilerin, Fransa Cumhuriyeti'nde : Gelir vergisi, kurumlar vergisi ve söz konusu vergilerle ilgili olarak tevkifat suretiyle ödenen vergiler, peşin ödeme veya avans ödemedem; Türkiye Cumhuriyeti'nde ise gelir ve kurumlar vergileri ile savunma sanayii destekleme fonu, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik fonu ve çıraklık, meslekî ve teknik eğitimi geliştirme ve yaygınlaştırma fonu'ndan ibaret olduğu belirtilmiştir.

4 üncü fıkra, halihazır vergilere ilaveten veya onların yerine alınmaya başlanan vergilerin de Anlaşma kapsamına girdiğini hükme bağlamaktadır.

## Madde 3. — GENEL TANIMLAR

Bu maddede, Anlaşma'da kullanılan terimlerin yorumu için lüzumlu genel tanımlar yer almaktadır.

Bu maddede sırasıyla «Türkiye», «Fransa», «bir Âkit Devlet», «diğer Âkit Devlet», «vergi», «kişi», «şirket», «kanunî merkez», «vatandaşlar», «bir Âkit Devletin teşebbüsü», «diğer Âkit Devletin teşebbüsü», «yetkili makam» ve «uluslararası trafik» terimlerinin tanımı yer almaktadır.

«Türkiye» terimi, devletler hukukundaki son gelişmelere uygun olarak kıta sahanlığındaki ekonomik faaliyetlerin vergilendirilmesini kapsayacak şekilde tanımlanmıştır.

Ayrıca Anlaşma'da tanımlanmamış terimlerin, Âkit Devletlerden her birinin iç mevzuatındaki anlamları taşıdığı belirtilmiş ve Anlaşma'da boşluk kalmaması sağlanmıştır.

## Madde 4. — MUKİM

Anlaşma'nın pek çok maddesinde Âkit Devletlerin vergileme yetkisi, doğrudan doğruya «mukim» kavramına göre çözümlenmektedir. Bu çerçevede, gerçek ve tüzel kişilerin hangi Devletin mukimi addedileceği hususu büyük bir önem arz etmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrasında, gerçek ve tüzelkişiler arasında ayırım yapılmaksızın, ikametgâh, ev, kanunî merkez, iş merkezi veya benzer yapıda diğeri herhangi bir kriter nedeniyle vergi mükellefiyeti altına giren kişi, mukim addedilmektedir. Gelir Vergisi Kanunumuz Türkiye'de yerleşmiş gerçek kişileri, Kurumlar Vergisi Kanunumuz ise kanunî veya iş merkezi Türkiye'de bulunan kurumları tam mükellef addettiğinden, 1 inci fıkra hükmüyle vergi hukukumuzda tam bir paralellik sağlanmaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrasında, gerçek kişilerin 1 inci fıkrada sayılan kriterler nedeniyle her iki Devletin de mukimi addedilmesi halinde, hangi kıstaslar kullanılarak, yalnızca her iki Devletin de mukimi addedileceği hususu çözümlenmektedir.

Maddenin 3 üncü fıkrası, aynı sorunun gerçek kişiler dışında kalan kişilerde çıkması halinde, bu kişilerin kanunî merkezinin mukimliğinin tayininde esas alınacağını hükme bağlamıştır.

#### Madde 5. — İŞYERİ

İşyerinin tanımına ilişkin bu madde son derece önemlidir. Bilindiği üzere Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarımız ticarî kazancın Türkiye'de elde edilmiş sayılması için kazanç sahiplerinin Türkiye'de işyerinin bulunması veya daimî temsilci bulundurması ve kazancın bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla yapılan işlerden doğmasını şart koşturmaktadır. Aynı şekilde, bu Anlaşma'nın ticarî kazançla ilişkin olan 7 nci maddesinde de yalnızca işyerine atfedilebilen ticarî kazancın kaynak Devletle vergilenebileceği prensibi getirilmiştir. Madde, 7 fıkra ile hangi hallerde bir işyerinin kendini göstereceğini veya göstermeyeceğini bütün ayrıntılarıyla açıklamaktadır.

1 inci fıkrada «işyeri» teriminin genel bir tanımı yapılmaktadır.

2 nci fıkrada ise kapsama özellikle giren işyerlerine örnekler verilmektedir ki bunlar : Yönetim yeri, şube, büro, fabrika, atölye, maden, petrol veya doğal gaz kuyusu, taş ocağı veya doğal zenginliklerin elde edilmesini sağlayan diğer yerlerdir.

3 üncü fıkrada, süresi altı ayı aşan inşaat şantiyesi ile yapım, montaj veya kurma projesi işyeri kapsamına alınmıştır.

4 üncü fıkrada işyeri sayılmayan haller belirtilmiştir,

5 inci fıkrada daimî temsilcilik düzenlenmiştir. Bu fıkraya göre, bir kişi teşebbüs namına mukavele akdetme yetkisine sahip olur ve bu yetkisini düzenli olarak kullanırsa, temsil ettiği teşebbüs, bu Devletle bir işyerine sahip kabul edilecektir. Bunun yanı sıra, temsilcinin böyle bir yetkisi olmasa dahi, namına sürekli olarak mal sevkettiği teşebbüsün mallarını mutaden stoklaması halinde de, bu teşebbüs bu Devletle bir işyerine sahip kabul edilecektir.

Anlaşmada işyeri ve daimî temsilci ayrı ayrı maddelerde gösterilmeyip, her ikisi de «işyeri» maddesinde kavrandığından, bu fıkra hükmüyle, Gelir Vergisi Kanununun **dar mükelleflerin ticarî kazançlarının Türkiye'de vergilendirilmesine imkân tanıyan daimî temsilcilğe ilişkin hükümleri Anlaşmaya yansıtılmış** olmaktadır.

6 ncı fıkra, belli şartlar altında simsar, genel komisyoncu veya bağımsız statüye sahip bir başka aracı vasıtasıyla faaliyette bulunma halinde, işyerinin varsayılmayacağı ile ilgilidir.

7 nci fıkra ise iki ayrı Âkit Devletle mukim şirketlerin birbirlerini kontrol etmesinin, bu kurumlardan herhangi birinin diğeri için bir işyeri oluşturmasına yeterli olmadığını belirtmektedir.

#### Madde 6. — GAYRİMENKUL VARLIKLARDAN ELDE EDİLEN GELİR

Bu madde yalnızca gayrimenkul sermaye iratlarını değil, aynı zamanda gayrimenkullerin yaratabileceği her türlü gelir unsurunu (ticarî kazanç, zirai kazanç) da kapsamına almaktadır.

Bu çerçeve altında maddenin 1 inci fıkrası, gayrimenkul gelirlerinin vergileme hakkını gayrimenkulün bulunduğu Devlete bırakmaktadır.

2 nci fıkra gayrimenkul varlık tanımını tanımlamakta ve Anlaşmanın 12 nci maddesinde kayıtlı bulunan gayrimaddî hak bedelleri ise tanımın dışında kalmaktadır.

3 üncü fıkra, Fransız vergi mevzuatı hükümlerini Anlaşmaya yansıtılmak amacıyla düzenlenmiştir. Buna göre, bir şirketin hisse senedine sahip olunması aynı zamanda bu şirketin gayrimenkullerinden yararlanma hakkını da veriyorsa, bu hakkın doğrudan kullanımından, kiralanmasından veya herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelir, gayrimenkulün bulunduğu Devlette vergilendirilebilecektir.

4 üncü fıkra gayrimenkul varlığın doğrudan kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelirin, bu gayrimenkulün bulunduğu Devlette vergilendirileceğini hükme bağlamaktadır.

5 inci fıkra, 1, 3 ve 4 üncü fıkra hükümlerinin serbest meslek erbabına da uygulanacağını belirtmektedir.

#### Madde 7. — TİCARİ KAZANÇLAR

Bu maddenin 1 inci fıkrası, ticarî kazancın vergilendirilmesinde esas ilkeyi getirmektedir. Buna göre ticarî kazanç, teşebbüsün mukim olduğu Devlette vergilendirilecektir. Ancak faaliyet diğer Âkit Devlette bir işyeri vasıtasıyla yürütülüyorsa, yalnızca bu işyerine doğrudan doğruya veya dolaylı olarak atfedilecek kazançlar diğer Devlette vergilendirilebilecektir.

2 nci fıkra, işyeri kazançlarının hesaplanmasındaki esaslarla ilgilidir. Buna göre işyeri, bağımsız bir teşebbüs gibi ele alınacak ve benzeri teşebbüslerin benzeri koşullar altında elde etmesi gereken kazanç, söz konusu işyerine atfedilecektir. Böylece işyeri - merkez ilişkilerinde emsaline göre yüksek veya düşük fiyatlandırmaya gidilirse, olaya müdahale edilip, gerçekçi fiyatların fatura edilmesine göre yeni bir vergi matrahı hesaplanacak ve vergileme bu matrah üzerinden yapılacaktır.

3 üncü fıkra, işyeri kazancından indirilecek gider unsurları ile ilgilidir. İşyerinin kazancı belirlenirken, işyerinin bulunduğu Devlette veya başka herhangi bir yerde yapılan yönetim ve genel idare giderlerinden verilen bir payı da kapsamına alan ve işyerinin amaçlarına uygun düşen giderler indirilebilecektir. Bununla beraber, teşebbüsün ana merkezine veya diğer herhangi bir bürosuna yapılan gayrimaddi hak bedeli, ücret, komisyon ödemelerinin veya diğer benzeri ödemelerin, bankacılık teşebbüsleri hariç olmak üzere yapılan faiz ödemelerinin gider olarak indirilmesine müsaade edilmeyecektir. Ancak, gerçekten yapılan giderler geri ödenirse, bu ödemeler gider olarak indirilebilecektir.

4 üncü fıkra, sadece mal ve ticarî eşya alımında bulunan işyerine kazanç atfolunamayacağı hakkındadır.

5 inci fıkra, bu madde kapsamına girmeyen gelirler hakkında Anlaşma'nın diğer hükümlerini saklı tutmaktadır.

#### Madde 8. — ULUSLARARASI TAŞIMACILIK

1 inci fıkra, Âkit Devlet teşebbüsünün, uluslararası trafikte gemi, uçak veya kara nakil vasıtası işletmeciliğinden sağladığı kazançların, yalnızca teşebbüsün mukim olduğu Devlette vergilendirileceğini öngörmektedir.

2 nci fıkra, ilk fıkrada benimsenen prensibin, ortaklık, bağlı işletme ve acentalar için de geçerli olduğunu hükme bağlamaktadır.

#### Madde 9. — BAĞIMLI TEŞEBBÜSLER

Kurumlar Vergisi Kanunumuzun 15, 16 ve 17 nci maddelerinde düzenlenen örtülü kazanç ve örtülü sermaye ile ilgili olan bu maddede, birbiriyle bağımlı olan te-

şebbüslerin, bağımsız teşebbüslere kıyasla farklı ticarî ilişkilere ve farklı fiyatlandırmalara yönelmeleri halinde, Âkit Devletlerin ne tür tedbirler alabileceği hükme bağlanmaktadır.

1 inci fıkra, birbirine bağımlı teşebbüslerin gerekli itınayı göstermeyip, bağımsız teşebbüsler arasında geçerli olacak fiyatlardan sapmaları halinde vergi ziyasına uğrayan Âkit Devlete ek vergi alma hakkını vermektedir. Bu ek vergileme sonunda, diğer Devletin kendi mükellefi bağımlı teşebbüste yapacağı matrah ve vergi indirimleri ise 2 nci fıkrada düzenlenmiştir.

#### Madde 10. — TEMETTÜLER

1 inci fıkra, temettülerin vergilendirilmesindeki genel ilke ile ilgilidir. Bir Âkit Devlet şirketi tarafından diğer Âkit Devlet mukimi bir kişiye ödenen temettülerin, bu diğer Âkit Devlette vergilendirileceği esas ilkedir.

2 nci fıkra, temettülerin, temettüyü ödeyen şirketin mukimi olduğu, yani temettülerin doğduğu Devlette de vergilendirilebileceğini öngörmektedir. Kaynak Devlette diğer Devlet mukimlerine uygulanabilecek temettü vergi tevkifatı, temettü ödeyen şirketin sermayesine en az % 10 oranında iştirak eden şirketler için % 15, diğer bütün durumlarda % 20 olarak tespit edilmiştir.

3 üncü fıkra, Fransız vergi mevzuatından kaynaklanan vergi alacağını, Türkiye' de ikamet eden kişilere de tanımak üzere düzenlenmiş olup, dört bentten oluşmaktadır.

a) bendi, Türkiye mukimi bir kişinin Fransa mukimi bir şirketten temettü elde ettiğinde, Türkiye mukiminin de aynen Fransa mukimi gibi bu temettüler için Fransız Hazinesinden vergi alacağına hak kazanacağını öngörmektedir.

b) bendi, yukarıdaki hükümlerin Türkiye'de mukim bir gerçek kişiye veya temettü ödeyen Fransız şirketinin doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin % 10 undan azını elinde tutan bir şirkete uygulanacağını belirtmektedir.

c) bendi, Türkiye'de mukim bir kişinin Fransız Hazinesinden vergi alacağı hakkını elde edebilmesi için, bu kişinin söz konusu vergi alacağının Türkiye'de de vergiye tabi olması gerektiğini hükme bağlamaktadır.

d) bendi, Fransız Hazinesince ödenen vergi alacaklarının, bu Anlaşmanın amaçları bakımından temettü sayılacağı, hükmünü öngörmektedir.

4 üncü fıkra, temettü teriminin tanımı ile ilgilidir.

5 inci fıkrada, işyeri kazancının 7 nci madde (ticarî kazanç) çerçevesinde vergilendirildikten sonra, kalan kazanç üzerinden bu maddenin 2 nci fıkrasına göre de vergilendirilebileceği öngörülmektedir. Ancak bu şekilde alınan vergi bu maddenin 2 nci fıkrasının a) bendinde belirtilen vergi oranının yüzde ellisini aşmayacaktır.

6 ncı fıkra, temettü lehdarının temettü dağıtan şirketin mukimi olduğu Âkit Devlette bir işyerine sahip olması ve elde ettiği temettülerle işyeri arasında bir bağlantı olması halinde, bu madde çerçevesinde vergilendirilmeyeceğine ilişkindir. Bunun yanısıra Fransa açısından serbest meslek faaliyetinin ifasına ilişkin işyerleri için de aynı kural uygulanacaktır. Bu gibi hallerde, ticarî kazançla ilişkin olan 7 nci madde veya serbest meslek kazancına ilişkin olan 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

7 nci fıkra, Fransa'da mukim bir şirketten temettü elde eden ifakat vergi alacağına hak kazanamayan bir Türkiye mukiminin, bu temettüleri ilişkin olarak temettüiyü sağlayan şirket tarafından daha önce ödenmiş olan peşin ödemeyi (precompte) geri alabileceğini ve geri alınan bu peşin ödemenin gayri safi tutarının temettü olarak kabul edileceğini ve Fransa'da 2 nci fıkra hükümlerine göre vergilendirileceğini öngörmektedir.

8 inci fıkra, 5 inci fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Âkit Devletin, kendisinden kazanç elde eden ve diğer Âkit Devletin mukimi olan bir şirketin dağıttığı temettüleri üzerinden veya dağıtmadığı kazançlardan herhangi bir vergi alamayacağını amirdir. Böylece, kaynak Devletin vergileme yetkisi kurum kazancına uygulanmakta; fakat bu kurumdan kâr payı elde eden kişilere doğru bir genişlemeye müsaade edilmemektedir. Fıkra, temettünün, kazancın elde edildiği Devletin mukimlerine ödenmesi hali ile veya kazancın elde edildiği Devletteki işyeri ve temettü elde edilmiş olayı arasında etkin bir bağ bulunması halinde, bu yasağa istisna teşkil ettiği belirtilmektedir.

#### Madde 11. — FAİZ

1 inci fıkra, faizlerin vergilendirilmesinde genel ilkeyi öngörmektedir. Faizi, lehdarın mukim olduğu Âkit Devlet vergilendirme hakkına sahiptir.

Faizlerin doğduğu Devlete, gayri safi faiz tutarı üzerinden azamî % 15 vergi tevkifatı hakkı tanıyan hüküm 2 nci fıkra, yer almaktadır.

3 üncü fıkra, Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Hükümetlerine ödenen faizlerin karşılıklı olarak vergiden istisna edilmesine ilişkindir. Ayrıca Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına ve Fransa Merkez Bankasına ödenen faizler vergiden istisna edilmiştir. Bunlara ilave olarak, Âkit Devletlerden birinin Hükümeti tarafından karşılanan borç veya kredi dolayısıyla diğer Âkit Devlette doğan faizin de ilk doğduğu Devlette istisna kapsamında olduğu belirtilmiştir.

4 üncü fıkra, faiz teriminin kapsamı belirtilmektedir.

5 inci fıkra, bir işyeri vasıtasıyla elde edilen faizlerin bu maddede yer alan tavizli vergi oranına göre değil, ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirileceği ile ilgilidir. Bunun yanısıra Fransa açısından, serbest mesleğin ifasına mahsus bir işyerinden elde edilen faizlerde de serbest meslek kazancına ilişkin hükümler uygulanacaktır.

6 ncı fıkra, faiz gelirlerinin ne zaman bir Âkit Devlette elde edilmiş sayılacağını hükme bağlamaktadır. Buna göre, ödeyicinin Devlet, politik alt bölüm, mahallî idare, mukim veya bu Devlette bulunan bir işyeri veya sabit yer olması halinde, sözkonusu faizin bu Âkit Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

7 nci fıkra, faiz miktarının belirlenmesinde muvazaa durumunu açıklığa kavuşturmaktadır. Fıkra hükmüne göre, muvazaa yapabilecek kişiler, aralarında özel ilişki bulunan faiz ödeyici ile faiz lehdarı ve her ikisiyle başka bir kişi olarak belirtilmektedir. Muvazaa durumu ise özel ilişkinin olmadığı hallerde, kişiler arasında kararlaştırılan faiz miktarını aşan bir faizin ödenmesi olarak ortaya koymuştur. Bu halde fazla kısım, bu maddede tanımlanan ve indirimli vergiye tabi bir faiz sayılmayacak ve Anlaşmanın diğer hükümleri dikkate alınarak Âkit Devletlerin iç mevzuatına göre vergilendirilecektir.

### Madde 12. — GAYRİMADDİ HAK BEDELLERİ

1 inci fıkra, vergilemede genel ilkeyi öngörmektedir; vergileme hakkı, ödeme yapılan kişinin mukim olduğu Devlete tanınmaktadır.

2 nci fıkra hükmü, bedellerin hâsıl olduğu Devlete de belli bir oranda vergi tev-kifatı hakkı tanımaktadır. Bu oranın üst sınırı Fransa ile yapılan Anlaşmada yüzde 10 olarak tespit edilmiştir.

3 üncü fıkra, gayrimaddî hak bedellerinin tanımı ile ilgilidir. Gayrimaddî hakla-rın satışından elde edilen hâsılat da tanım içine alınmıştır.

4 üncü fıkrada, bir işyeri vasıtasıyla elde edilen gayrimaddî hak bedellerinin ta-zivli vergi oranına göre değil, ticarî kazanç hükümlerine göre vergilendirileceği ön-görölmüştür. Bunun yanısıra Fransa açısından, bir Türkiye mukimi tarafından Fran-sa'da, serbest mesleğin ifasına mahsus bir sabit yer vasıtasıyla elde edilen gayrimaddî hak bedellerinde de serbest meslek kazancına ilişkin hükümler uygulanacaktır.

5 inci ve 6 ncı fıkralar, faizde olduğu gibi, gayrimaddî hak bedellerinin nerede elde edilmiş sayılacağı ve muvazaalı durumlarda nasıl vergilendirileceği ile ilgili özel hükümler öngörmektedir.

### Madde 13. — SERMAYE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

6 ncı maddede tanımlanan gayrimenkul varlıkların elden çıkartılmasından doğan kazançların vergilendirilme hakkını, bu malların bulunduğu Âkit Devlete tanıyan hü-küm 1 inci fıkrada öngörölmüştür.

2 nci fıkra, Fransız mevzuatının gayrimenkul satışlarıyla ilgili özel hükmünü An-laşmaya yansıtma üzere düzenlenmiştir. Buna göre, esas varlığı gayrimenkullerden veya gayrimenkul üzerindeki haklardan oluşan bir şirket veya tüzelkişinin hisse se-netlerinin veya bu tüzelkişideki hakların satışından elde edilen kazançlar, gayrimen-kul varlığın bulunduğu Devlette vergilendirilebilecektir. Bunun için bu kazançların, gayrimenkulün bulunduğu Devletin mevzuatına göre, gayrimenkul varlığın satışından elde edilen kazançlar ile aynı şekilde vergiye tabi tutulması şarttır. Ancak sınaî, ticarî veya tarımsal faaliyetlerde veya serbest mesleğin icrasında kullanılan gayrimenkul var-lıklar, bu nitelikte gayrimenkul olarak dikkate alınmayacaktır.

Bir işyerinin aktifine dahil menkul varlıkların veya serbest meslek faaliyetinin icrasında kullanılan sabit yere ait menkul varlıkların elden çıkartılmasından doğan kazançların vergileme hakkının, bu işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Âkit Devlete tanındığı, üçüncü fıkrada hükme bağlanmıştır.

4 üncü fıkra, bir Âkit Devlet mukimince uluslararası trafikte işletilen gemi, uçak ve kara nakil vasıtaları ile bunların işletilmesine tahsis edilen menkul varlıkların sa-tışından elde edilen kazançların, yalnızca bu Âkit Devlette vergilendirileceği öngör-mektedir.

5 inci fıkra, 1, 2, 3 ve 4 üncü fıkralarda değinilenlerin dışında kalan varlıkların elden çıkartılmasından doğan kazancın yalnızca, elden çıkarmanın mukim olduğu Âkit Devlette vergilendirilebileceğini öngörmektedir. Bununla beraber, sözkonusu menkul kıymetlerin iktisap tarihinden itibaren 1 yıl içinde elden çıkartılmasından, doğan değer artış kazançları, gelirin elde edildiği kaynak Devlette vergilendirilebilecektir.



#### Madde 14. — SERBEST MESLEK FAALİYETLERİ

Gelir Vergisi Kanunumuzun yanısıra Kurumlar Vergisi Kanunumuzun da dar mükelleflerin serbest meslek kazançlarını vergi tevkifatına tabi tutması dolayısıyla 14 üncü madde, kurumları kapsam dışı bırakmayan bir yapıda tutulmuştur.

Maddenin 1 inci fıkrasında gerçek kişilerin elde edeceği serbest meslek kazançlarının, kazancı elde edenin mukim olduğu Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır. Bununla beraber, bu kişinin diğer Devlette bulunan sabit bir yerden veya bu diğer Devlette 12 aylık kesintisiz bir dönemde 183 günü aşan faaliyet icrasından elde ettiği kazanç, kaynak Devlette de vergilendirilebilecektir.

2 nci fıkrada, teşebbüslerin elde edecekleri serbest meslek kazançları için düzenleme yapılmış ve bir Âkit Devletin bir teşebbüsü tarafından serbest meslek kazancı elde edilmesi halinde, teşebbüsün yalnızca bu Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır. Bununla beraber, sözkonusu teşebbüslerin, kaynak Devlette bulunan bir işyerinden ve kaynak Devlette 183 günü aşan faaliyet icrasından elde ettikleri kazançların kaynak Devlette de vergilendirilebileceği hükme bağlanmıştır. Her iki durumda da bu teşebbüs, sözkonusu gelir dolayısıyla bu diğer Devlette bu Anlaşmanın 7 nci maddesi hükümlerine göre vergilendirilmeyi, diğer bir ifadeyle sözkonusu gelir bu diğer Devlette bulunan işyerine atfedilebilirmiş gibi vergilendirilmeyi tercih edebilecek ve bu tercih diğer Devletin sözkonusu gelir üzerinden tevkifat suretiyle vergi alma hakkını etkilemeyecektir.

3 üncü fıkrada, «serbest meslek faaliyetleri» teriminin tanımı yapılmıştır.

#### Madde 15. — BAĞIMLI FAALİYETLER

1 inci fıkra genel kuralı belirtmektedir. Fıkraya göre, diğer Devlette hizmetin ifa edilmemesi şartıyla bir Âkit Devlet mukimince elde edilen ücretler mukim Devlette vergilendirilecektir. Hizmetin diğer Devlette ifa edilmesi halinde, vergileme yetkisi kaynak Devlete geçecektir. Ancak sözkonusu genel kural, bu Anlaşmanın 16, 18, 19, 20 ve 21 inci maddelerinde öngörülen hükümleri herhangi bir şekilde etkilemeyecektir. Böylece, şirket yönetim kurulu üyeleri, emekliler, kamu görevlileri, öğrenciler ve öğretmenler 15 inci maddeye göre değil, fakat kendileriyle ilgili maddelere göre vergilendirileceklerdir.

2 nci fıkra, 1 inci fıkrada öngörülen genel kuralın istisnasını oluşturmakta ve hizmet erbabının diğer Devlette hizmet ifa etmesi halinde de, şartlar yerine getirilirse, yalnızca mukim olunan Devlette vergilendirileceğini hükme bağlamaktadır. Bunun için diğer Devlette bir takvim yılı içinde toplam 183 günü aşmamak üzere kalınması; ücretin bu diğer Devletin mukimi olmayan bir işveren tarafından veya onun adına ödenmesi ve aynı zamanda ücretin, sözkonusu dar mükellef işverenin bu diğer Devlette sahip olduğu işyerinden veya sabit yerden ödenmemesi zorunludur.

3 üncü fıkra, uluslararası trafikte işletilen bir gemi, uçak veya kara nakil vasıtasında çalışan personelin bu sıfatları dolayısıyla elde ettikleri gelirlerinin, teşebbüsün kanunî merkezinin bulunduğu Âkit Devlette vergilendirileceğini öngörmektedir.

### Madde 16. — MÜDÜRLERE YAPILAN ÖDEMELER

Maddeye göre, bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlette mukim bir şirketin yönetim kurulu üyesi olması sıfatıyla eline geçen ücret ve diğer benzeri ödemeler şirketin mukim bulunduğu Âkit Devlette vergilendirilecektir.

### Madde 17. — ARTİST VE SPORCULAR

1 inci fıkra, bir Âkit Devlet mukimi olan sanatçı ve sporcuların işgal konularıyla ilgili şahsî faaliyetlerden dolayı diğer Âkit Devlette elde ettikleri gelirlerin, bu faaliyetleri icra ettikleri bu diğer Âkit Devlette vergilendirilebileceğini hükme bağlamaktadır. Bu çerçevede, serbest meslek faaliyetlerini ve bağımlı faaliyetleri (ücretler) düzenleyen 14 ve 15 inci maddelerin hükümleri, sanatçı ve sporcular açısından geçerli kabul edilmeyecek, vergileme yalnızca 17 nci madde kapsamında yürütülecektir.

2 nci fıkra, sanatçı ve sporcuların işgal konularıyla ilgili faaliyetlerinden doğan gelirlerin kendilerine değil, fakat bir başka gerçek veya tüzelkişiye yönelmesi halinde, vergilemenin faaliyetin icra edildiği Devlette yapılacağını belirtmektedir. Böyle bir durumda, bu Anlaşmanın ticarî kazançları, serbest meslek kazançlarını ve ücretleri düzenleyen 7, 14 ve 15 inci madde hükümleri dikkate alınmayacaktır.

3 üncü fıkra, kültürel münasebetler çerçevesinde Âkit Devletlerden bininin resmî kaynaklarının desteği ile bir diğerinde yürütülen artistik ve sportif faaliyetlerden elde edilen gelirin mukim Devlette vergilendirileceğini öngörmektedir.

### Madde 18. — EMEKLİ MAAŞLARI, DUL VE MALULİYET ÖDEMELERİ

1 inci fıkra, geçmiş hizmetler karşılığında ödenen emekli maaşları ile sağlanan diğer benzeri menfaatlerin, bunları elde edenin mukim olduğu Devlette vergilendirileceği hükmünü öngörmekte, bu hükmün aynı zamanda bir Âkit Devlet mukimine sağlanan ömür boyu gelire de uygulanacağını belirtmektedir. Ancak kamu görevleri karşılığında ödenen emekli maaşları bu kapsamın dışındadır.

2 nci fıkra, 1 inci fıkrada getirilen genel prensibin istisnasını oluşturmakta ve uğranılan şahsî zararları karşılamak amacıyla yapılan ödemelerin, yalnızca ödemeyi yapan Devlette vergilendirileceğini hükme bağlamaktadır. Ancak bunun için ödemenin Devlet veya onun politik alt bölümü kaynaklı olması zorunludur.

### Madde 19. — KAMU GÖREVLERİ

1 inci fıkra, kamu görevi karşılığı yapılan ödemelerin, emekli maaşları dahil, yalnızca ödemeyi yapan Devlette vergilendirileceğini öngörmektedir.

2 nci fıkra, kamu iktisadî kuruluşlarında çalışanlar hakkında bu madde hükmünün değil, fakat 15, 16 ve 18 inci madde hükümlerinin uygulanacağını öngörmektedir.

### Madde 20. — ÖĞRENCİLER

1 inci fıkra, öğrencilerin, meslekî eğitim gören kişilerin ve stajyerlerin öğrenim veya meslekî eğitimde buldukları Devlette yararlanacakları vergi istisnasının sınırlarını hükme bağlamaktadır. Buna göre, öğrenci, meslekî eğitim gören kişi ve stajyerler, yurt dışından geçim, öğrenim veya meslekî eğitim masraflarını karşılayan ve buldukları Devletin dışındaki kaynaklardan karşılanan paralar dolayısıyla vergiye tabi tutulmayacaklardır.

2 nci fıkra, öğrenci ve stajyerlerin uygulama alışkanlığı kazanmak amacıyla ifa ettikleri hizmetler dolayısıyla elde ettikleri ücretlerin, hizmetin ifa edildiği Devlette vergilendirilmeyeceğini hükme bağlamaktadır.

#### Madde 21. — ÖĞRETMENLER VE ARAŞTIRMACILAR

1 inci fıkra, öğretmen ve araştırmacıların iki yılı aşmayan bir süre veya süreler için öğretim veya araştırma hizmetleri karşılığında, hizmet yaptıkları Devletin dışındaki kaynaklardan elde ettikleri menfaatler dolayısıyla öğretim ve araştırma yapmak amacıyla buldukları Devlette vergiye tabi tutulmayacağını hükme bağlamaktadır.

2 nci fıkra, gerçek kişinin üstlendiği araştırmanın kamu menfaatine yönelik olması ve özellikle araştırmanın diğer özel kişi ya da kişilerin menfaatine yürütülmesi halinde 1 inci fıkra hükmünün uygulanmayacağını öngörmektedir.

#### Madde 22. — DİĞER GELİRLER

Maddenin 1 inci fıkrası genel prensibi ortaya koymakta ve bir Âkit Devlet mukiminin bu Anlaşmanın bundan önceki maddelerinde kavranmayan gelir unsurlarının, yalnızca bu Devlette vergilendirileceğini öngörmektedir.

2 nci fıkrada, 1 inci fıkrada öngörülen mukim Devlet prensibinin istisnası getirilmektedir. Buna göre, bir Devlet mukimi diğer Devlette sahip olduğu bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette veya serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve diğer gelirler bu işyerinde elde edilirse bu takdirde söz konusu diğer gelirler için mukim Devlet prensibi uygulanmayacaktır. Böyle bir durumda vergileme, 7 veya 14 üncü madde çerçevesinde yürütülecektir.

#### Madde 23. — ÇIFTE VERGİLENDİRMENİN ÖNLENMESİ

Madde çifte vergilemenin ortadan kaldırılması ile ilgilidir.

Maddenin 1 inci fıkrasında, Türkiye’de mukim olan, bir başka deyişle Türkiye’de tam mükellef statüsünde olan gerçek kişilerin ve kurumların çifte vergilendirilmelerinin nasıl önleneceği açıklanmıştır. Buna göre sözkonusu kişiler, bu Anlaşma hükümleri çerçevesinde Fransa’da vergilendirilebilen bir gelir elde ettiklerinde, söz konusu gelir için Türkiye’de hesaplanan vergiden, Fransa’da ödedikleri vergiyi mahsup edebileceklerdir. Ancak, bu mahsup, hiçbir zaman mahsuptan önce bu gelir için Türkiye’de hesaplanan vergi miktarını aşmayacaktır. Ayrıca, Türk vergi mevzuatının yurt dışında ödenen vergilerin mahsubuna ilişkin hükümleri bu mahsup işlemi sırasında dikkate alınacaktır.

2 nci fıkra, Fransa’da mukim kişilerin çifte vergilendirmeden nasıl kurtulacağını düzenlemektedir. Fıkranın a) bendine göre, Türkiye’de ödenen vergiler Fransa’da ödenecek vergiden mahsup edilecektir. Fıkranın b) bendinde ise yatırım teşvik tedbirleri dolayısıyla Türkiye’de temettü, faiz ve gayrimaddî hak bedelleri üzerinden alınamamış veya düşük oranlarda alınmış bulunan verginin Fransa’da ödenecek vergiden, Türkiye’de ödenmiş gibi mahsubuna (matching credit) imkân verilmektedir.

#### Madde 24. — AYRIM YAPILMAMASI

Maddenin 1 inci fıkrasında, bir Âkit Devlet vatandaşlarına, diğer Âkit Devlette o Devletin aynı koşullara sahip vatandaşlarına kıyasla vergileme ve buna bağlı mü-

kellefiyetler bakımından daha ağır bir muamelede bulunulamayacağı hükme bağlanmaktadır.

2 nci fıkrada ise, 1 inci fıkrada belirtilen farklı muamelede bulunmama prensibinin teşebbüsler için de geçerli olacağı belirtilerek, bir Âkit Devlet teşebbüsünün diğer Âkit Devlette sahip olduğu işyerinin bu diğer Devlette aynı faaliyeti yürüten bu diğer Devletin bir teşebbüsüne göre daha ağır bir vergilemeye tabi tutulamayacağı hükme bağlanmaktadır. Ancak, işyeri kazancının Anlaşmanın 7 nci maddesine göre vergilendirildikten sonra kalan kısım üzerinden bir de 10 uncu maddenin 2 nci fıkrasına göre vergilendirilmesi ayırım yapmama prensibinin ihlali sayılmamaktadır.

3 üncü fıkrada ise aynı prensibin, Âkit Devletlerden birinin mukimleri tarafından sermayesine sahip olunan veya kontrol edilen diğer Âkit Devletin teşebbüsleri için de geçerli olduğu ifade edilmektedir.

4 üncü fıkrada, Anlaşmanın 9 uncu maddesi, 11 inci maddesinin 7 nci fıkrası veya 12 nci maddesinin 6 ncı fıkrası hükümlerinin uygulanacağı haller hariç olmak üzere, teşebbüslerin dar mükelleflere ödedikleri faiz, gayrimaddî hak bedeli şeklindeki ödemelerin, tam mükelleflere ödenmiş gibi gider kaydedilebileceği belirtilmektedir.

5 inci fıkra, Âkit Devletlerin kendi mukimlerine şahsî ve ailevî durumları dolaısıyla uyguladıkları şahsî indirimleri, vergi ve matrah indirimlerini, diğer Devletin mukimlerine uygulama mecburiyeti altında olmadıklarını hükme bağlamaktadır.

#### Madde 25. — KARŞILIKLI ANLAŞMA USULÜ

Maddenin ilk iki fıkrasında, Âkit Devletlerden birinin bir mukimin taraf Devletlerden herhangi birinde, bu Anlaşma hükümlerine uygun düşmeyen bir vergilemeye karşılması halinde, sorunun nasıl çözümleneceği hükme bağlanmaktadır.

1 inci fıkraya göre, bu kişi durumunu, Âkit Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen müracaat usulleriyle bağlı kalmaksızın, mukimi olduğu Âkit Devletin yetkili makamına arzedebilecektir. Ancak bu kişi, durumunun 24 üncü maddenin 1 inci fıkrasına uygun düşmesi halinde, vatandaşı olduğu Âkit Devletin yetkili makamına başvurabilecektir. 2 nci fıkraya göre, bu makam sorunu kendi çözemezse, diğer Devletin yetkili makamıyla karşılıklı anlaşmaya varmak için gayret gösterecektir.

Maddenin 3 üncü fıkrasında, yetkili makamların bu Anlaşmanın yorumundan veya uygulamasından doğan sorunların çözümü için karşılıklı anlaşma usulünü kullanabilecekleri; 4 üncü fıkrasında ise karşılıklı anlaşmanın ne şekilde olacağı hükme bağlanmıştır.

5 inci fıkra, bu Anlaşmanın uygulama usullerine ve özellikle bu Anlaşmadan kaynaklanan vergi indirim ve istisnalarından bir Âkit Devlet mukiminin diğer Devlette nasıl yararlanacağına ilişkin esasların, Âkit Devletlerin yetkili makamlarınca karşılıklı anlaşma yoluyla tespit edileceğini öngörmektedir.

#### Madde 26. — BİLGİ DEĞİŞİMİ

Bu Anlaşmanın tam manasıyla uygulanabilmesi ve vergi kaçacağına engel olunabilmesi için, iki Âkit Devletin vergi idareleri arasında gerekli hallerde yakın işbirliğine ihtiyaç vardır. Maddede, Âkit Devletlerin hangi hallerde bilgi değişiminde bulunacakları, elde edilen bilgilerin kimlere verilebileceği, bilgi değişiminin sınırları ele alınmıştır.

## Madde 27. — DİPLOMASİ VE KONSOLOSLUK MEMURLARI

Madde, diplomasi ve konsolosluk memurlarının Devletler hukukunun genel kurallarına ve özel anlaşma hükümlerine göre yararlandıkları vergi ayrıcalıklarının, bu Anlaşma hükümlerinden etkilenmeyeceğini belirtmektedir. Bununla beraber madde metninde, bir Devlette bulunan ve gelir üzerinden ödenecek vergiler yönünden, bulunduğu Devlet mukimlerinin tabi oldukları mükellefiyetlerin aynısına tabi olmayan uluslararası kuruluşlara bunların mensupları ile üçüncü Devletlerin diplomatlarına ve konsolosluk memurlarına, bu Anlaşmanın uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

2 nci fıkra, diplomasi ve konsolosluk memurlarının, her zaman gönderen Devletin mukimi olarak kabul edileceğini hükme bağlamaktadır. Ancak bunun için söz konusu memurların, gönderen Devlette, bu Devlet mukimlerinin tabi olduğu tam mükellefiyet statüsünü aynen taşımalarının şart olduğu kaydedilmiştir.

## Madde 28. — HÜKÜMRANLIK GENİŞLEMESİ

1 inci fıkrada, Anlaşmanın tümüyle veya gerekli görülebilecek değişikliklerle, bu Anlaşmanın uygulandığı vergilere önemli ölçüde benzer nitelikte vergiler alan Fransa Cumhuriyetinin deniz aşırı kısımlarına genişletilebileceği, böyle bir genişlemenin diplomatik yollarla nota teatisiyle ya da Âkit Devletlerin Anayasal prosedürlerine uygun düşen diğer herhangi bir yolla anlaşmaya bağlanacağı ve üzerinde mutabık kalınan tarihten itibaren hüküm ifade edeceği belirtilmiştir.

2 nci fıkra, aksine anlaşma olmadığı takdirde, Anlaşmanın Devletlerden birisinde 30 uncu madde hükümlerine göre yürürlükten kaldırılması halinde, aynı şekilde bu maddeye istinaden genişletilen Fransa Cumhuriyetinin deniz aşırı kısımlarında da yürürlükten kalkacağını hükme bağlamaktadır.

## Madde 29. — YÜRÜRLÜĞE GİRME

Bu maddede, Anlaşmanın ne zaman yürürlüğe gireceği ve vergiler açısından ne zaman hüküm ifade edeceği belirtilmiştir. Maddeye göre, Âkit tarafların kendi iç mevzuatı bakımından Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli olan işlemlerin tamamlandığına ilişkin bildirimlerden sonucunun alınmasını takip eden günden sonra gelen ikinci ayın birinci gününde Anlaşma yürürlüğe girecektir. Anlaşma hükümleri Türkiye'de, yürürlüğe girdiği yılı izleyen 1 Ocak günü veya sonra başlayan vergilendirme dönemleri için tarh edilen vergilere; Fransa'da, gelir üzerinden alınan vergiler için bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takip eden herhangi bir yılda elde edilen gelire veya böyle bir yılda sona eren herhangi bir hesap döneminde elde edilen gelire uygulanacaktır.

## Madde 30. — YÜRÜRLÜKTEN KALKMA

Madde, Anlaşmanın feshedilinceye kadar yürürlükte kaacağını belirtmekte, fesih usulünü açıklamakta ve fesih halinin her iki Devlette hangi vergilendirme dönemleri için hüküm ifade edileceğini belirtmektedir.

## PROTOKOL HÜKÜMLERİNİN GEREKÇESİ

Fıkra 1. Anlaşmanın 7 nci maddesinin 1 inci fıkrası ile ilgilidir.

Anlaşmanın 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasında kayıtlı olan hükme göre bir teşebbüs, diğer Devlette elde ettiği ticarî kazancın yalnızca bu diğer Devlette bulunan işyerine atfedilebilen kısmı üzerinden bu diğer Devlette vergi mükellefiyeti altına girecektir. Anlaşmanın 5 inci maddesinde, vergi hukukumuzda yer alan işyeri ve daimî temsilcilik terimleri birleştirilip, yalnızca işyeri terimi kullanıldığından, sözkonusu 1 inci fıkrada bahsedilen «işyerine atfedilebilen kazanç» ifadesi kendiliğinden «işyerinde veya daimî temsilciler vasıtasıyla sağlanan kazanç» anlamını taşımaktadır. Bu husus da, Gelir Vergisi Kanunumuzun dar mükelleflerin Türkiye’de elde ettikleri ticarî kazancı açıklayan 7 nci maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendiyle tam bir uyum göstermektedir. Bununla beraber, Anlaşmada kullanılan «işyerine atfetme» ve Gelir Vergisi Kanunumuzda kullanılan «işyerinde veya daimî temsilciler vasıtasıyla sağlanma» ifadelerinin lafzen birbirinden farklı olması, ileride muvazaalı yollara başvurmaya neden olabileceğinden; muvazaalı yollara başvurmak suretiyle gerçekte işyerinden (veya daimî temsilci vasıtasıyla) yürütülen ticarî faaliyetlerin, işyeri dışında gerçekleşmiş gibi gösterilerek vergileme dışında tutulmak istenilmesine engel olmak için, söz konusu işyerinde gerçekleştirilenlerin benzeri veya aynısı olan bu faaliyetlerden sağlanan kazancın da işyerinden elde edilen kazancın bir parçası olarak vergilendirileceği Protokolda hükme bağlanmıştır. Teşebbüs, sözkonusu satış veya faaliyetlerin, bu Anlaşmadan menfaat temin etme amacı dışında başka niyetlerle yapıldığını ispat etmesi halinde, bu tür faaliyetlerden sağlanan kazancın işyerinin bulunduğu Devlette vergilendirilmesinden kurtulabilecektir.

Fıkra 2. Anlaşmanın 7 nci maddesinin 1 ve 2 nci fıkralarıyla ilgilidir.

Anlaşmanın 7 nci maddesinin 1 inci fıkrasında, bir teşebbüsün diğer Devlette yalnızca işyerine atfedilebilen ticarî kazanç üzerinden vergilenebileceği kaydedilmiş; 2 nci fıkrasında ise sözkonusu işyerinin vergileme yönünden, sanki bağımsız bir teşebbüsmüş gibi ele alınacağı belirtilmiştir. Bu çerçevede işyeri, teşebbüsten bağımsız bir muhasebe sistemine sahip olacak ve işyeri - teşebbüs ticarî ilişkileri gerçekçi fiyatlandırmalara dayanacaktır. Hiçbir zaman için, teşebbüs ve işyeri tek birim olarak kabul edilip, her ikisinin ticarî kazancı birleştirilmeyecektir. Gelir Vergisi Kanunumuzun 7 nci maddesinde de aynı prensip kabul edilmiş ve dar mükelleflerin yalnızca Türkiye’de bulunan işyerinden veya daimî temsilciler vasıtasıyla sağladıkları kazançlar Türkiye’de elde edilmiş sayılmıştır.

Protokolün 2 nci fıkra hükmüyle sözkonusu hukukî duruma örnekler verilmekte ve işyerinden mal satışında bulunulması veya işyerinde ticarî faaliyet gösterilmesi halinde, yalnızca bu satış veya faaliyete dayalı gerçek hâsılat üzerinden kazanç tespiti yapılacağı, bu tespitte teşebbüsün toplam hâsılatının esas alınmayacağı; sınaî, ticarî, bilimsel teçhizatın, tesislerin, bayındırlık işlerinin araştırılmasına, tedarikine, montajına veya inşasına ilişkin mukavelelerde aynı prensibin uygulanacağı ve yalnızca işyerinin

fiilen yürüttüğü işlerden dolayı kazanç tespiti yapılacağı; mukavelenin toplam bedeli üzerinden kazanç tespitine gidilmeyeceği; teşebbüsün genel merkezinin fiilen yürüttüğü mukavele kısmına ilişkin olan kazancın, yalnızca teşebbüsün mukim olduğu Devlette vergilendirileceği hükme bağlanmıştır.

Fıkra 3. Anlaşmanın 10 uncu, 11 inci ve 12 nci maddeleri ile ilgilidir.

Söz konusu Protokol hükmünde, Anlaşmanın 10 uncu, 11 inci ve 12 nci maddelerinde bahsedilen ve bu Anlaşmadan menfaat temin eden «gerçek lehdar» deyiminin, Fransa veya Türkiye'den temettü, faiz ve gayrimaddî hak bedeli temin eden üçüncü ülke mukimlerini kapsamadığı belirtilmektedir.

Fıkra 4. Anlaşmanın 12 nci maddesinin 3 üncü fıkrasıyla ilgilidir.

Bu Protokol hükmünde «gayrimaddî hak bedelleri» kavramının sınırları belirtilmekte; bilimsel jeolojik ve teknik nitelikteki çalışmalar ve araştırmalar da dahil olmak üzere teknik hizmetler veya mühendislik mukaveleleri (ozalit çizimleri dahil) ya da danışma ve gözetim hizmetleri karşılığında yapılan ödemelerin sınaî, ticarî ve bilimsel tecrübeye dayalı bilgi birikimi için yapılan ödemeler olarak kabul edilmeyeceği hükme bağlanmaktadır.

Fıkra 5. Anlaşmanın 10 uncu, 11 inci ve 24 üncü maddeleriyle ilgilidir.

Protokolün 5 inci fıkrasında, Anlaşmanın 10 uncu, 11 inci ve 24 üncü maddelerinde yer alan hiçbir hükmün, Âkit Devletlerin kendi iş mevzuatlarındaki örtülü sermayeye ilişkin hükümlerin uygulanmasını engellemeyeceğine işaret edilmektedir. Bir başka deyişle, iç mevzuat gereği örtülü sermaye hükümlerinin uygulanmasını icabet-tiren bir durumla karşılaşıldığında, bu Anlaşmanın söz konusu madde hükümleri bu uygulamaya engel teşkil edecek şekilde yorumlanamayacaktır.

Fıkra 6. Anlaşmanın 24 üncü maddesinin 1 inci fıkrasıyla ilgilidir.

Anlaşmanın 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında, Devletlerden birinin bir vatandaşının aynı koşullarda bulunan diğer Devletin bir vatandaşına kıyasla ayrıma tabi tutulamayacağı hükme bağlanmış; ayrıca bu vatandaşların Devletlerden birinde mukim olup olmamasının durumu değiştirmeyeceği belirtilmiştir. Ayrım yapmama kriteri mukimler dışına çıkınca, görüşmelerde «aynı koşullar» ibaresinin açıklığa kavuşturulması gerekmiş ve bu ihtiyaçtan Protokolün 6 ncı fıkrası üzerinde uzlaşmaya varılmıştır. Yapılan açıklamayla «aynı koşullar» ibaresinin, mevzuat yönünden ve gerçekten çok benzer koşullar altında yerleşik gerçek ve tüzel kişileri, dernekleri ve ortaklıkları nitelediği belirtilmiştir.

Fıkra 7. Anlaşmanın 25 inci maddesinin 2 nci fıkrasıyla ilgilidir.

Anlaşmanın 25 inci maddesinin 2 nci fıkrasının son cümlesinde, yetkili makamlar arasında varılan anlaşmanın, Devletlerin iç mevzuatlarında yer alan sürelerle bakılmaksızın uygulanacağı kaydedilmiştir. Ancak konuya ilişkin olarak mevzuatımızda ve OECD Modeline konan Türkiye rezervinde, mükellefin, tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde vergi iadesini talep etmesinin gerektiği belirtildiğinden, Protokolün 7 nci fıkrasıyla, Türkiye yönünden, iç mevzuatımıza paralel bir düzenleme getirilmiştir.

Fıkra 8. Anlaşmanın 30 uncu maddesiyle ilgilidir.

Anlaşmanın yürürlükte olduğu dönemlere ilişkin olarak doğmuş bulunan ve bu Anlaşma kapsamına giren gelirin vergilendirilmesi bakımından, çifte vergilendirmenin önlenmesi, karşılıklı anlaşma usulü ve bilgi değişimi ile ilgili hükümlerin, fesih ihbarnamesinin verildiği yılın sonuna tekabül eden 31 Aralık tarihinden sonra da uygulanmasına devam edileceği Protokolün 8 inci maddesinde belirtilmekte; böylece, Anlaşmanın yürürlükte olduğu dönemlere ilişkin olup daha sonra ortaya çıkan çifte vergilendirme sorunlarının Anlaşma hükümleri çerçevesinde çözümüne imkân sağlanmış olmaktadır.



**Dışışleri Komisyonu Raporu**

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*

*Dışışleri Komisyonu*

*Esas No. : 1/422*

*Karar No. : (1-2) 34*

26.10.1988

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

«Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 26.10.1988 Tarihli 1-2/4 Sayılı Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla tetkik ve müzakere edildi.

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği gibi Anlaşmanın amacı; gelirin iki devlette çifte vergilendirilmesini önlemek, gelirin ikamet veya kaynak devletten yalnızca birinde vergilendirilmesini sağlamak, bu mümkün olmazsa vergilendirme yetkisini iki devlet arasında paylaşmaktır.

Tasarı Komisyonumuzca usulüne uygun şekilde görüşülmüş ve aynen kabul edilmiştir.

Raporumuzun ve Komisyon üyelerinin imza belgesinin parafı ve mühürlü ikişer nüshası Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

<b>Başkan</b>	<b>Başkanvekili</b>
<i>M. Vehbi Dinçerler</i>	<i>Cevdet Akçalı</i>
Hatay	İstanbul
Üye	Üye
<i>Göksel Kalaycıoğlu</i>	<i>Tevfik Koçak</i>
Ankara	Ankara
Üye	Üye
<i>Turgut Yaşar Gülez</i>	<i>Fethi Çelikbaş</i>
Bolu	Burdur
Üye	Üye
<i>Aycan Çakıroğulları</i>	<i>H. Cahit Aral</i>
Denizli	Elazığ
Üye	Üye
<i>Leylâ Yeniay Köseoğlu</i>	<i>Erol Güngör</i>
İstanbul	İzmir
İmzada bulunamadı.	
Üye	Üye
<i>H. Cavit Erdemir</i>	<i>Bahri Kibar</i>
Kütahya	Ordu

Üye

*Ali Şakir Ergin*

Yozgat

**Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu**

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*

*Plan ve Bütçe Komisyonu*

*Esas No. : 1/422*

*Karar No. : 59*

**2.12.1988**

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak Başbakanlıkça 4.4.1988 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve önhavalesi gereği Dışişleri Komisyonunda görüşüldükten sonra Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun (Tasarısı)» Komisyonumuzun 2.12.1988 tarihinde yaptığı 67 nci birleşimde Dışişleri, Maliye ve Gümrük Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti arasında 18 Şubat 1987 tarihinde imzalanan «Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması ile iki ülke arasında varolan sermaye, teknoloji ve hizmet akımının hızlandırılmasının ve müteşebbislerin vergiye ilişkin konularda belli bir güvenceye kavuşturulmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Dışişleri Komisyonunca aynen kabul edilen tasarı, Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu dair 1 inci madde ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeler Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

**Başkan**  
*Kemal Akkaya*  
Samsun

**Sözcü**  
*İsmail Şengün*  
Denizli

*Mehmet Ali Bilici*  
Adana

*Nihat Türker*  
Afyon

*Hazım Kutay*  
Ankara

**Başkanvekili**  
*İlhan Aşkın*  
Bursa

**Kâtip Üye**  
*Kadir Demir*  
Konya

*Mehmet Deliceoğlu*  
Adıyaman

*Onural Şeref Bozkurt*  
Ankara

*Fenni İslimyeli*  
Balıkesir

*1. Önder Kırılı*  
Balıkesir

*Muzaffer Arıcı*  
Denizli

*Mehmet Kahraman*  
Erzurum

*Abdullah Aykon Doğan*  
Isparta

*Hüsnü Okçuoğlu*  
İstanbul  
İmzada bulunamadı

*M. Turan Bayazıt*  
İzmir  
İmzada bulunamadı.

*S. Halil Özsoy*  
Kayseri

*Saffet Sert*  
Konya

*Cemal Seymen*  
Nevşehir

*İdris Arıkan*  
Siirt

*A. Şamil Kazokoğlu*  
Bolu

*Togay Gemalmaz*  
Erzurum

*Abdulkadir Ateş*  
Gaziantep

*Mehmet Moğultay*  
İstanbul  
İmzada bulunamadı.

*N. Kemal Zeybek*  
İstanbul

*Birgen Keleş*  
İzmir

*Şevki Göğüsger*  
Kırşehir

*Sümer Oral*  
Manisa

*Birsel Sönmez*  
Niğde

*Şakir Şeker*  
Sivas

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

**Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — 18 Şubat 1987 tarihinde Paris'te imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan V.

*İ. K. Erdem*

Devlet Bak. Başbakan Yrd.

*İ. K. Erdem*

Devlet Bakanı

*A. Tenekeci*

Devlet Bakanı

*A. Bozer*

Devlet Bakanı

*A. Kahveci*

Devlet Bakanı

*C. Çiçek*

Adalet Bakanı

*M. O. Sungurlu*

İçişleri Bakanı

*M. Kalemli*

Maliye ve Gümrük Bakanı Y.

*Y. B. Özal*

Bayındırlık ve İskân Bakanı

*İ. S. Giray*

Ulaştırma Bakanı

*E. Pakdemirli*

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

*İ. Aykut*

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.

*F. Kurt*

Türkiye Büyük Millet Meclisi

1 . 4 . 1988

Devlet Bakanı

*K. Oksay*

Devlet Bakanı

*V. Atasoy*

Devlet Bakanı

*Y. B. Özal*

Devlet Bakanı

*M. Yazar*

Devlet Bakanı

*N. Kitapçı*

Millî Savunma Bakanı

*E. Vuralhan*

Dışişleri Bakanı

*A. M. Yılmaz*

Millî Eğt. Genç. ve Spor Bak.

*H. C. Güzel*

Sağ. ve Sos. Yrd. Bakanı

*B. Akarcalı*

Tarım Orman ve Köyşleri Bak.

*H. H. Doğan*

Sanayi ve Ticaret Bakanı

*Ş. Yürür*

Kültür ve Turizm Bakanı

*M. T. Titiz*

(S. Sayısı : 151)

**DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN  
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN  
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Dışışleri Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Dışışleri Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Dışışleri Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE FRANSA CUMHURİYETİ ARASINDA  
GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ  
ÖNLEME ANLAŞMASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ve

FRANSA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

Gelir üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önleyen bir Anlaşma yapmak isteğiyle

AŞAĞIDAKİ ANLAŞMAYA VARMIŞLARDIR :

Madde 1

KİŞİLERE İLİŞKİN KAPSAM

Bu Anlaşma Âkit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olan kişilere uygulanacaktır.

Madde 2

KAVRANAN VERGİLER

1. Bu Anlaşma, ne şekilde alındığına bakılmaksızın, her bir Âkit Devlet veya politik alt bölüm, ya da mahallî idare namına gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacaktır.

2. Menkul veya gayrimenkul varlıkların devrinden doğan kazançlara uygulanan vergiler ile sermaye değer artışlarına uygulanan vergiler dahil olmak üzere, toplam gelir veya gelirin unsurları üzerinden alınan tüm vergiler, gelirden alınan vergiler olarak kabul edilecektir.

3. Anlaşmanın uygulanacağı şu anda geçerli olan vergiler özellikle :

a) Fransa'da :

(i) Gelir vergisi;

(ii) Kurumlar vergisi;

Yukarıda adı geçen vergilerle ilgili olarak tevkifat suretiyle ödenen vergiler, peşin ödeme (precompte) veya avans ödeme dahil;

(Bundan böyle «Fransız vergisi» olarak bahsedilecektir);

b) Türkiye'de :

(i) Gelir vergisi;

(ii) Kurumlar vergisi;

(iii) Savunma sanayii destekleme fonu;

(iv) Sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik fonu;

(v) Çıracılık, meslekî ve teknik eğitimi geliştirme ve yaygınlaştırma fonu.

(Bundan böyle «Türk vergisi» olarak bahsedilecektir).

4. Anlaşma aynı zamanda Anlaşmanın imza tarihinden sonra mevcut vergilere ilave olarak veya onların yerine alınan ve mevcut vergilerle aynı nitelikte olan veya onlara önemli ölçüde benzeyen vergilere de uygulanacaktır. Âkit Devletlerin yetkili makamları, her yılın sonunda vergi mevzuatı değişikliklerini birbirlerine bildireceklerdir.

Madde 3

GENEL TANIMLAR

1. Bu Anlaşmanın amaçları yönünden, metin aksini öngörmedikçe :

a) (i) «Türkiye» terimi, Türkiye Cumhuriyetinin topraklarını, karasularını ve bunların ötesinde, Türkiye Cumhuriyetinin üzerinde uluslararası hukuk uyarınca egemenlik haklarını ve münhasır yargı yetkisini icra ettiği, kıta sahanlığının da dahil olduğu bölgeleri ifade eder;

(ii) «Fransa» terimi, Fransa Cumhuriyetinin Avrupa ve deniz aşırı departmanlarını, kara sularını ve bunların ötesinde, Fransa Cumhuriyetinin üzerinde uluslararası hukuk uyarınca egemenlik haklarını ve münhasır yargı yetkisini icra ettiği bölgeleri ifade eder;

b) «Bir Âkit Devlet» ve «diğer Âkit Devlet» terimleri metnin gereğine göre, Türkiye veya Fransa anlamına gelir;

c) «Vergi» terimi, bu Anlaşmanın 2 nci Maddesinde kavranan vergi anlamına gelir;

d) «Kişi» terimi bir gerçek kişiyi, bir şirketi ve kişilerin oluşturduğu diğer herhangi bir kuruluşu kapsamına alır;

e) «Şirket» terimi, herhangi bir kurum veya vergileme yönünden kurum olarak muamele gören herhangi bir kuruluş anlamına gelir;

f) «Kanunî merkez» terimi, Türk Ticaret Kanununa veya Fransız Ticaret Kanununa göre tescil edilen hukukî yerleşim yeri anlamına gelir;

g) «Vatandaşlar» terimi, Türkiye veya Fransa yönünden, Türk vatandaşlığını veya Fransız vatandaşlığını «Türk Vatandaşlık Kanunu» veya «Fransız Vatandaşlık Kanunu» gereğince elde eden herhangi bir gerçek kişiyi ve Türkiye'de veya Fransa'da yürürlükte olan mevzuat gereğince statü kazanan herhangi bir hükmi şahsı, ortaklığı veya derneği ifade eder;

h) «Bir Âkit Devletin teşebbüsü» ve «diğer Âkit Devletin teşebbüsü» terimleri sırasıyla, bir Âkit Devletin mulkimi tarafından işletilen teşebbüs ve diğer Âkit Devlet mulkimi tarafından işletilen teşebbüs anlamına gelir;

i) «Yetkili makam» terimi,

(i) Türkiye'de Maliye ve Gümrük Bakanı veya onun yetkili temsilcisi;

(ii) Fransa'da Bütçeden sorumlu olan Bakan veya onun yetkili temsilcisi, anlamına gelir.

j) «Uluslararası trafik» terimi, bir Türk veya Fransız teşebbüsü tarafından gemi, uçak veya kara nakil vasıtası işletilerek yapılan taşımacılığı ifade eder. Şu kadar ki, yalnızca Türkiye'nin veya Fransa'nın sınırları içinde gerçekleştirilen gemi, uçak veya kara nakil vasıtası işletmeciliği bu kapsama dahil değildir.

2. Bir Âkit Devletin bu Anlaşmayı uygulaması bakımından, metin aksini öngörmedikçe, Anlaşmada tanımlanmamış her terim, bu Anlaşmaya konu teşkil eden vergilerin yer aldığı Devletin mevzuatında öngörülen anlamı taşır.

**Madde 4**  
**MUKİM**

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından, «bir Âkit Devletin mukimi» terimi, o Devletin mevzuatı gereğince ikametgâh, ev, kanunî merkez, iş merkezi veya benzer yapıda diğer herhangi bir kriter nedeniyle vergi mükellefiyeti altına giren kişi anlamına gelir.

2. 1 inci fıkra hükümleri dolayısıyla bir gerçek kişi her iki Âkit Devlette de mukim olduğunda, bu kişinin statüsü aşağıdaki kurallara göre belirlenecektir:

a) Bu kişi, daimî olarak kalabileceği bir meskenin bulunduğu Devletin mukimi kabul edilecektir. Eğer bu kişinin her iki Devlette de daimî olarak kalabileceği bir meskeni varsa, bu kişi kişisel ve ekonomik ilişkilerinin daha yakın olduğu Devletin mukimi kabul edilecektir (hayati menfaatlerin merkezi);

b) Eğer kişinin hayati menfaatlerinin merkezinin yer aldığı Devlet saptanamazsa veya kişinin her iki Devlette de daimî olarak kalabileceği bir meskeni yoksa, bu kişi kalmayı adet edindiği evin bulunduğu Âkit Devletin mukimi kabul edilecektir;

c) Eğer kişinin her iki Âkit Devlette de kalmayı adet edindiği bir ev varsa veya her iki Devlette de böyle bir ev sözkonusu değilse, bu kişi vatandaşı bulunduğu Devletin mukimi kabul edilecektir;

d) Eğer kişi her iki Devletin de vatandaşıysa veya aksine her iki Devletin de vatandaşı değilse, Âkit Devletlerin yetkili makamları sorunu karşılıklı anlaşmayla çözeceklerdir.

3. 1 inci fıkra hükümleri dolayısıyla gerçek kişi dışındaki bir kişi her iki Âkit Devletin de mukimi olduğunda, kanunî merkezinin bulunduğu Âkit Devletin mukimi kabul edilecektir.

**Madde 5**  
**İŞYERİ**

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından «işyeri» terimi, bir teşebbüsün işinin tamamen veya kısmen yürütüldüğü işe ilişkin sabit bir yer anlamına gelir.

2. «İşyeri» terimi özellikle şunları kapsamına alır:

a) Yönetim yeri;

b) Şube;

c) Büro;

d) Fabrika;

e) Atölye;

f) Madenocağı, petrol veya doğal gaz kuyusu, taşocağı veya doğal zenginliklerin elde edilmesine yarayan diğer yerler.

3. Bir inşaat şantiyesi ile yapım, montaj veya kurma projesi yalnızca, altı ayı aşan bir süre devam ettiğinde bir işyeri oluşturur.

4. Bu maddenin daha önceki hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, «işyeri» teriminin aşağıdaki hususları kapsamadığı kabul edilecektir.

a) Teşebbüs olanaklarının, yalnızca teşebbüse ait malların veya ticarî eşyanın depolanması, teşhiri veya teslimi amacıyla kullanılması;



b) Teşebbüse ait mal ve ticarî eşya stoklarının yalnızca depolama, teşhîr veya teslim amacıyla elde tutulması;

c) Teşebbüse ait mal ve ticarî eşya stoklarının yalnızca bir başka teşebbüse işlettilmesi amacıyla elde tutulması;

d) İşe ilişkin sabit bir yerin yalnızca teşebbüse mal veya ticarî eşya satın alma veya bilgi toplama amacıyla elde tutulması;

e) İşe ilişkin sabit bir yerin teşebbüs için yalnızca hazırlayıcı veya yardımcı karakter taşıyan diğer herhangi bir işin yapılması amacıyla elde tutulması;

f) İşe ilişkin sabit bir yerin yalnızca, (a) ile (e) bentleri arasında bahsedilen faaliyetlerin birkaçını bir arada icra etmek için elde tutulması; ancak bu faaliyetlerin bir arada icra edilmesi sonucunda kendini gösteren toplu faaliyetin hazırlayıcı veya yardımcı karakterde olması şarttır.

5. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, bir kişi - 6 ncı fıkra hükmünün uygulanacağı bağımsız mültekteki acenta dışında - bir Âkit Devlette diğer Âkit Devletin teşebbüsü namına hareket ederse, aşağıdaki şartlarla bu teşebbüs, ilk bahsedilen Devlette bu kişinin gerçekleştirdiği her türlü faaliyet dolayısıyla bir işyerine sahip kabul edilecektir:

a) Eğer bu kişi, işe ilişkin sabit bir yerden yürütülebilecek 4 üncü fıkrada belirtilen türden faaliyetlerle sınırlı olmamak üzere, o Devlette teşebbüs adına mukavele akdetme yetkisine sahip olur ve bu yetkisini mutaden kullanırsa işyerinin varlığı kabul edilecektir. Ancak anılan fıkra hükmü çerçevesinde işe ilişkin sabit bir yerden yürütülen faaliyetler, bu yeri bir işyeri haline getirmeyecektir veya;

b) Eğer bu kişi, böyle bir yetkisi olmamasına rağmen, teşebbüs adına düzenli olarak sevk ettiği mallardan veya ticarî eşyadan ilk bahsedilen Devlette mutaden mal veya ticarî eşya stoku bulundurursa, işyerinin varlığı kabul edilecektir.

6. Bir Âkit Devlet teşebbüsü, diğer Âkit Devlette işlerini yalnızca, kendi işlerine olağan şekilde devam eden bir simsar, bir genel komisyon acentası veya bağımsız statüde diğer herhangi bir acenta vasıtasıyla yürüttüğü için bu diğer Devlette bir işyerine sahip kabul olunmayacaktır.

7. Bir, Âkit Devletin mukimi olan bir şirket, diğer Âkit Devletin mukimi olan veya diğer Âkit Devlette ticarî veya sınaî faaliyette bulunan bir şirketi kontrol eder, ya da onun tarafından kontrol edilirse (bir işyeri vasıtasıyla veya diğer bir şekilde), bu şirketlerden herhangi biri diğeri için bir işyeri oluşturmayacaktır.

## Madde 6

### GAYRİMENKUL VARLIKLARDAN ELDE EDİLEN GELİR

1. Bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlette bulunan gayrimenkul varlıklardan elde ettiği gelir (tarım ve ormancılıktan elde edilen gelir dahil), bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. «Gayrimenkul varlık» terimi, bahse konu varlığın yer aldığı Âkit Devletin mevzuatına göre tanımlanacaktır. Terim her halükârda gayrimenkul varlığa müteferri varlıkları, tarım ve ormancılıkta kullanılan araçları ve hayvanları, her çeşit dalyanları, özel hukuk hükümlerinin uygulanacağı gayrimenkul mülkiyetine ilişkin hakları,

gayrimenkul intifa haklarını ve maden ocaklarının, kaynakların ve diğer doğal kaynakların işletme hakkından veya işletilmesinden doğan sabit, ya da değişken ödemeler üstündeki hakları kapsayacaktır; gemiler ve uçaklar gayrimenkul varlık sayılmayacaktır.

3. Bir şirketin hisselerine veya diğer şirket haklarına sahip olan kişi, bu hisse veya şirket hakları dolayısıyla şirketin mülkiyetinde bulunan gayrimenkul varlıklardan yararlanma hakkını elde ederse, sözkonusu yararlanma hakkının doğrudan kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelir, gayrimenkul varlığın bulunduğu Âkit Devlette vergilendirilebilir.

4. 1 ve 3 üncü fıkra hükümleri, gayrimenkul varlığın doğrudan kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelire uygulanacaktır.

5. 1, 3 ve 4 üncü fıkra hükümleri aynı zamanda, bir teşebbüsün gayrimenkul varlıklardan elde ettiği gelir ile serbest meslek faaliyetlerinin icrasında kullanılan gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelire de uygulanacaktır.

#### Madde 7

### TİCARİ KAZANÇLAR

1. Bir Âkit Devlet teşebbüsüne ait kazanç, sözkonusu teşebbüs diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunmadıkça, yalnız ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir. Eğer teşebbüs yukarıda bahsedilen şekilde ticarî faaliyette bulunursa, kazanç bu diğer Devlette, işyerine atfedilebilen miktarla sınırlı olmak üzere, vergilendirilebilir.

2. 3 üncü fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Âkit Devlet teşebbüsü diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunduğu anda, bu işyerine, her iki Âkit Devlette de, eğer bu işyeri aynı veya benzer koşullar altında, aynı veya benzer faaliyetlerde bulunan tamamen ayrı ve bağımsız bir teşebbüs olsaydı ve işyerini oluşturduğu teşebbüsten tamamen bağımsız nitelik kazansaydı, ne kazanç elde edecek idiyse, böyle bir kazanç atfedilecektir.

3. İşyerinin kazancı belirlenirken, işyerinin bulunduğu Devlette veya başka herhangi bir yerde yapılan ve yönetim ve genel idare giderlerini de kapsamına alan, işyerinin amaçlarına uygun düşen giderlerin indirilmesine müsaade edilecektir. İşyeri tarafından teşebbüsün ana merkezine veya diğer herhangi bir bürosuna ihtira beratlarının, patentlerin veya diğer hakların kullanılması karşılığında gayri maddî hak bedeli, ücret veya diğer benzeri ödemelerin yapılması; verilen hizmet veya yönetim karşılığında komisyon ödenmesi; bankacılık teşebbüsleri hariç olmak üzere, işyerine ödünç olarak verilen paralar karşılığında faiz ödenmesi halinde, söz konusu mablagın gider olarak indirilmesine (gerçekten yapılan giderlerin geri ödenmesi hariç) müsaade edilmeyecektir.

4. İşyeri tarafından teşebbüs adına yalnızca mal ve ticarî eşya alınması dolayısıyla doğan hiç bir kazanç, bu işyerine atfedilmeyecektir.

5. Kazanç, bu Anlaşmanın başka maddelerinde düzenlenen gelir unsurlarını da kapsamına aldığı anda, o maddelerin hükümleri bu madde hükümlerinden etkilenmeyecektir.

Madde 8

**GEMİCİLİK, HAVA VE KARA TAŞIMACILIĞI**

1. Âkit Devletlerden birinin bir teşebbüsünün uluslararası trafikte gemi, uçak veya kara nakil vasıtası işletmeciliğinden elde ettiği kazanç, yalnızca bu Devlette vergilendirilebilecektir.

2. 1 inci fıkra hükümleri, aynı zamanda bir ortaklığa, bir bağlı işletmeye veya uluslararası işletilen bir acentaya iştirak dolayısıyla elde edilen kazançlara da uygulanacaktır.

Madde 9

**BAĞIMLI TEŞEBBÜSLER**

1. a) Bir Âkit Devlet teşebbüsü doğrudan veya dolaylı olarak diğer Âkit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında veya

b) Aynı kişiler doğrudan veya dolaylı olarak bir Âkit Devlet teşebbüsünün ve diğer Âkit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında ve her iki halde de, iki teşebbüsün ticarî ve malî ilişkilerinde oluşan veya empoze edilen koşullar, bağımsız teşebbüsler arasında oluşması gereken koşullardan farklılaştığında, olması gereken; fakat bu koşullar dolayısıyla kendini göstermeyen kazanç, o teşebbüsün kazancına eklenip vergilendirilebilir.

2. Bir Âkit Devletin kendi teşebbüslerinden birinde kavradığı ve vergilediği kazanç, diğer Âkit Devlette vergilendirilen bu diğer Devlet teşebbüslerinden birinin de kazancını içerebilir. Aynı zamanda bu ilk bahsedilen Devletin kavradığı kazanç, bildirilen kazanç olmayıp, bağımsız teşebbüsler arasında oluşacak ilişkiler göz önünde tutularak, sonradan bu ilk bahsedilen Devletçe yürütülen hesaplamalar sonucunda belirlenen kazanç olabilir. Böyle bir durum kendini gösterdiğinde, eğer diğer Devlet bu düzenlemenin hukukî olduğu kanaatine varırsa, söz konusu kazanç üzerinden alınan verginin miktarında gerekli düzeltmeleri yapmak durumundadır. Bu düzeltme yapılırken, bu Anlaşmanın diğer hükümleri göz önünde tutulacak ve gerektiğinde Âkit Devletlerin yetkili makamları birbirine danışacaktır.

Madde 10

**TEMETTÜLER**

1. Bir Âkit Devletin mukimi olan bir şirket tarafından diğer Âkit Devlet mukimi-ne ödenen temettüleri, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber sözkonusu temettüleri, ödemeyi yapan şirketin mukimi olduğu Devletçe de kendi mevzuatına göre vergilendirilebilir; ancak kendisine ödemedede bulunan kişi temettütünün gerçek lehdarı ise bu şekilde alınacak vergi aşağıdaki oranları aşamayacaktır :

a) Temettütünün gerçek lehdarı, temettü ödeyen şirketin sermayesinin doğrudan doğruya en az yüzde 10'unu elinde tutan bir şirket ise (ortaklıklar hariç) gayrisafi temettü tutarının yüzde 15'i;

b) Tüm diğer durumlarda gayrisafi temettü tutarının yüzde 20'si.

3. a) Bu maddenin 2. b) fıkrasında öngörülen kesinti mahfuz kalmak üzere, bir Türkiye mukimi, Fransa mukimi bir şirketten temettü elde ettiğinde, bu temettü bir

Fransa mukimince elde edildiğinde bu kişi nasıl bir vergi alacağına (avoir fiscal) hak kazanıyorsa, Türkiye'de mukim kişi de Fransız Hazinesinden bu vergi alacağına (avoir fiscal) eşit bir miktar para almaya hak kazanacaktır.

b) Bu fıkranın a) bendi hükümleri yalnızca Türkiye'de mukim olan :

(i) Bir gerçek kişiye veya,

(ii) Temettü ödeyen Fransız şirketinin doğrudan doğruya veya dolaylı olarak sermayesinin yüzde 10'undan daha azını elinde tutan bir şirkete uygulanacaktır.

c) Bu fıkranın a) bendi hükümlerine göre Fransız Hazinesinden kendisine ödemede bulunulan kişi, bu ödemeler dolayısıyla Türk vergisine tabi tutulmazsa, bu fıkranın a) bendi hükümleri uygulanmayacaktır.

d) Bu Anlaşmanın amaçları bakımından bu fıkranın a) bendi hükümleri gereğince Fransız Hazinesinden yapılan ödemeler, temettü olarak kabul edilecektir.

4. Bu maddede kullanılan «temettü» terimi, hisse senetlerinden, intifa senetlerinden veya intifa haklarından, kurucu hisse senetlerinden veya alacak niteliğinde olmayıp kazanç katılmayı sağlayan diğer haklardan elde edilen gelirleri, bunun yanısıra dağıtım yapan şirketin mukimi olduğu Devletin mevzuatına göre, vergileme yönünden hisse senetlerinden elde edilen gelirle aynı muameleyi gören gelirleri kapsar. Yatırım fonu ve yatırım ortaklarından sağlanan gelirler de bu terimin kapsamına girer.

5. Bir Âkit Devlet şirketi diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunduğu, bu işyerinin kazançları bu diğer Devlette 7 nci maddeye göre vergilendirildikten sonra, kalan kısım üzerinden de vergilendirilebilir; ancak bu şekilde alınacak vergi, bu maddenin 2 nci fıkrasının a) bendinde yer alan verginin yüzde ellisini geçmeyecektir.

6. Bir Âkit Devlet mukimi olan gerçek temettü lehdarı, temettüyü ödeyen şirketin mukim olarak bulunduğu diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunursa veya bir Türkiye mukimi, Fransa'da bulunan bir sabit yer kullanılarak Fransa'da serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve sözkonusu temettü elde edilmiş olayı ile bu işyerinin ya da sabit yerin arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, bu maddenin 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulama dışında kalacaktır. Bu durumda, olayına göre bu Anlaşmanın 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

7. Fransa'da mukim bir şirketten temettü elde etmekle beraber, bu temettüler dolayısıyla Fransız Hazinesinden 3 üncü fıkrada öngörülen parayı almaya hak kazanmayan bir Türkiye mukimi, bu şirket tarafından daha önce ödenmiş olması kaydıyla, bu temettülere isabet eden peşin ödemeyi (precompte) geri alabilir. Bu iade, 2 nci fıkra hükümlerine göre Fransa'da vergilendirilecektir.

Bu Anlaşmanın amaçları bakımından, iade edilen peşin ödemenin (precompte) gayrisafi tutarı temettü olarak kabul edilecektir.

8. 5 inci fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Devlet mukimi olan bir şirket diğer Devletten kazanç veya gelir elde ettiğinde, bu diğer Devlet, bu şirket tarafından ödenen temettüler üzerinden herhangi bir vergi alamaz. Bunun istisnasını sözkonusu temettülerin bu diğer Devletin mukimlerinden birine ödenmesi veya temettü elde edilmiş olayı ile bu diğer Devlette bulunan bir işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunması oluşturur. Aynı şekilde bu diğer Devlet, bu şirketin dağıtılmamış kazançları üye-

rinden de bir dağıtılmayan kazanç vergisi alamaz. Dağıtılan temettülerin veya dağıtılmamış kazancın tamamen veya kısmen bu diğer Devlette elde edilen kazançdan oluşması durumu değiştirmez.

## Madde 11

### FAİZ

1. Bir Âkit Devlette doğan ve diğer Âkit Devlet mukimine ödenen faiz, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber, bu faiz elde edildiği Âkit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak kendisine ödemede bulunulan kişi faizin gerçek lehdarı ise bu şekilde alınacak vergi, faizin gayrisafi tutarının yüzde 15'ini aşmayacaktır.

3. 2 nci fıkra hükümlerine bakılmaksızın :

a) Fransa'da doğan ve Türkiye Hükümetine veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına ödenen faiz, Fransız vergisinden istisna edilecektir.

b) Türkiye'de doğan ve Fransa Hükümetine ve Fransa Merkez Bankasına ödenen faiz, Türk Vergisinden istisna edilecektir;

c) Bir Âkit Devlette doğan ve diğer Âkit Devletin Hükümeti tarafından karşılanan borç veya krediden kaynaklanan faiz, ilk bahsedilen Devlette vergiden istisna edilecektir.

4. Bu maddede kullanılan «faiz» terimi, ipotek garantisine bağlı olsun olmasın veya kazancı paylaşma hakkını tanıyan tanınmasın, devlet tahvillerinden, tahvillerden veya bonolardan ve her nevi alacaktan doğan gelir ile bu gelirin elde edildiği Devletin vergi mevzuatına göre ikrazat geliri sayılan diğer bütün gelirleri kapsar.

5. Bir Âkit Devlet mukimi olan gerçek faiz lehdarı, faizin elde edildiği diğer Âkit Devlette sahip olduğu bir işyeri vasıtasıyla ticarî veya sınaî faaliyette bulunursa veya bir Türkiye mukimi, Fransa'da bulunan bir sabit yeri kullanarak Fransa'da serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve söz konusu faizin ödendiği alacak ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, bu maddenin 1, 2 ve 3 üncü fıkra hükümleri uygulama dışı kalacaktır. Bu durumda olayına göre bu Anlaşmanın 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

6. Bir Âkit Devletin kendisi, politik alt bölümü, mahallî idaresi veya mukimi tarafından ödenen faizin, o Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, faiz ödeyen kişi mukim olsun ya da olmasın, bir Âkit Devlette faiz ödemeye neden olan borç - alacak ilişkisiyle bağlantılı bir işyerine veya sabit yere sahip olduğunda ve faiz bu işyerinden veya sabit yerden kaynaklandığında, söz konusu faizin işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

7. Alacak karşılığında ödenen faizin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında varolan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ve lehdar arasında kararlaştırılacak miktarı aştığında, bu madde hükümleri en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ilave ödeme bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Âkit Devletin mevzuatına göre vergilendirilecektir.

Madde 12

GAYRİMADDİ HAK BEDELLERİ

1. Bir Âkit Devlette doğan ve diğer Âkit Devletin bir mukimine ödenen gayrimaddî hak bedelleri, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber, söz konusu gayrimaddî hak bedelleri elde edildikleri Âkit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak kendisine ödemedede bulunulan kişi gayrimaddî hak bedelinin gerçek lehdarı ise bu şekilde alınacak vergi, gayrimaddî hak bedelinin gayrisafi tutarının yüzde 10'unu aşmayacaktır.

3. Bu maddede kullanılan «gayrimaddî hak bedelleri» terimi, sinema filmleri, radyo -televizyon yayınlarında kullanılan filmler ve bantlar dahil olmak üzere edebî, artistik, bilimsel her nevi telif hakkının veya her nevi patentin, alameti farikanın, desen veya modelin, planın, gizli formül veya üretim yönteminin veya sınai, ticarî, bilimsel tecrübeye dayalı bilgi birikiminin kullanma imtiyazı, kullanma hakkı veya satışı ile sınai, ticarî, bilimsel teçhizatın kullanma imtiyazı veya kullanma hakkı karşılığında elde edilen her nevi bedeli kapsar.

4. Bir Âkit Devlet mukimi olan gayrimaddî hak bedelinin gerçek lehdarı bu bedelin elde edildiği diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunursa veya bir Türkiye mukimi Fransa'da bulunan bir sabit yeri kullanarak Fransa'da serbest meslek faaliyetinde bulunursa ve söz konusu bedelin ödendiği hak veya varlık ile bu işyeri veya sabit yer arasında etkin bir bağ bulunmaktaysa, bu maddenin 1 inci ve 2 nci fıkrâ hükümleri uygulama dışı kalacaktır. Bu durumda olayına göre, bu Anlaşmanın 7 nci veya 14 üncü madde hükümleri uygulanacaktır.

5. Bir Âkit Devletin kendisi, politik alt bölümü, mahallî idaresi veya mukimi tarafından ödenen gayrimaddî hak bedelinin, o Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, gayrimaddî hak bedelini ödeyen kişi mukim olsun ya da olmasın, bir Âkit Devlette gayrimaddî hak bedelini ödemeye neden olan hak veya varlık ile bağlantılı bir işyerine veya sabit yere sahip olduğunda ve bu gayrimaddî hak bedeli bu işyerinden veya sabit yerden kaynaklandığında, söz konusu gayrimaddî hak bedelinin işyerinin veya sabit yerin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

6. Kullanım, hak veya bilgi karşılığında ödenen gayrimaddî hak bedelinin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında varolan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ve gerçek lehdar arasında karşılaştırılacak miktarı aştığında, bu madde hükümleri en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ilave ödeme, bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Âkit Devletin mevzuatı uyarınca vergilendirilebilecektir.

Madde 13

SERMAYE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

1. Bir Âkit Devlet mukimince, diğer Âkit Devlette yer alan ve 6 ncı maddede tanımlanan bir gayrimenkul varlığın elden çıkarılmasından elde edilen kazanç bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Esas varlığı gayrimenkul varlıklardan veya gayrimenkul üzerindeki haklardan oluşan bir şirket veya tüzelkişinin hisse senetlerinin veya bu şirket veya tüzelkişindeki hakların elden çıkarılmasından elde edilen kazanç, gayrimenkul varlığın bulunduğu Devletin mevzuatı bu tür kazançlar, gayrimenkul varlığın elden çıkarılmasından doğan kazançlar ile aynı şekilde vergilemeye tabi tutuyorsa, bu Devlette vergilendirilebilir. Bu hükmün amaçları bakımından, söz konusu şirketin veya tüzelkişinin sınıf, ticarî veya tarımsal faaliyetlerinde veya serbest meslek faaliyetlerinde kullanılan gayrimenkul varlıklar dikkate alınmayacaktır.

3. Bir Âkit Devlet teşebbüsünün diğer Âkit Devlette sahip olduğu bir işyerinin ticarî varlığına dahil menkul varlıkların veya bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlette serbest meslek faaliyeti icra etmek üzere kullandığı bir sabit yere ait menkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazanç, bu işyerinin (yalnız veya tüm teşebbüsle birlikte) veya sabit yerin elden çıkarılmasından doğan kazanç da dahil olmak üzere, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

4. Uluslararası trafikte işletilen gemi, uçak ve kara nakil vasıtalarının veya söz konusu gemi, uçak ve kara nakil vasıtalarının işletilmesiyle ilgili menkul varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazanç, yalnızca bu teşebbüsün kanunî merkezinin bulunduğu Âkit Devlette vergilendirilebilecektir.

5. 1, 2, 3 ve 4 üncü fıkralarda değinilenler dışında kalan varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazanç yalnızca, elden çıkaranın mukim olduğu Âkit Devlette vergilendirilebilecektir. Bununla beraber, bundan bir önceki cümlede bahsedilen ve diğer Âkit Devlette doğan sermaye değer artış kazançları, iktisap ve elden çıkarma arasındaki süre bir yılı aşmadığı takdirde bu diğer Âkit Devlette vergilendirilebilecektir.

#### Madde 14

#### SERBEST MESLEK FAALİYETLERİ

1. Bir Âkit Devlet mukiminin serbest meslek faaliyetleri veya bağımsız nitelikteki diğer faaliyetler dolayısıyla elde ettiği gelir, yalnız bu Devlette vergilendirilebilecektir. Bununla beraber, eğer bu faaliyetler diğer Devlette icra edilirse ve eğer :

a) Kişi bu diğer Devlette bu faaliyetleri icra etmek için sürekli kullanabileceği bir sabit yere sahip ise veya

b) Kişi bu diğer Devlette, söz konusu faaliyetleri icra etmek amacıyla, 12 aylık herhangi bir kesintisiz dönemde, bir veya birkaç seferde 183 gün veya daha fazla kalırsa,

Söz konusu gelir, aynı zamanda diğer Âkit Devlette de vergilendirilebilir.

Böyle bir durumda olayına göre, ya yalnızca söz konusu sabit yere atfedilebilen gelir, ya da yalnızca bu diğer Devlette bulunulan süre içinde icra edilen faaliyetlerden elde edilen gelir bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir Âkit Devlet teşebbüsünün serbest meslek faaliyetleri veya benzer nitelikteki diğer faaliyetler dolayısıyla elde ettiği gelir, yalnız bu Devlette vergilendirilebilecektir. Bununla beraber, eğer bu faaliyetler diğer Devlette icra edilirse ve eğer :

a) Teşebbüs, bu faaliyetleri icra etmek üzere bu diğer Devlette bir işyerine sahip olursa veya

b) Faaliyetlerin icra edildiği süre veya süreler, herhangi bir kesintisiz 12 aylık dönemde, toplam 183 günü aşarsa,

Söz konusu gelir, aynı zamanda bu diğer Âkit Devlette de vergilendirilebilir.

Böyle bir durumda olayına göre, ya yalnızca söz konusu işyerine atfedilebilen gelir, ya da yalnızca bu diğer Devlette icra edilen faaliyetlere atfedilebilen gelir bu diğer Devlette vergilendirilebilir. Her iki durumda da bu teşebbüs, söz konusu gelir dolayısıyla bu diğer Devlette bu Anlaşmanın 7 nci maddesi hükümlerine göre vergilendirilmeyi, bir diğer deyişle, söz konusu gelir bu diğer Devlette bulunan bir işyerine atfedilebilirmiş gibi vergilendirilmeyi tercih edebilir. Bu tercih, bu diğer Devletin söz konusu gelir üzerinden tevkifat suretiyle vergi alma hakkını etkilemeyecektir.

3. «Serbest meslek faaliyetleri» terimi, özellikle bağımsız olarak yürütülen bilimsel, edebî, artistik, eğitici ve öğretici faaliyetleri, bunun yanısıra, doktorların, avukatların, mühendislerin, mimarların, dişçilerin, muhasebecilerin bağımsız faaliyetlerini ve özel meslekî bilgi ve maharet gerektiren diğer faaliyetleri kapsamına alır.

#### Madde 15

##### BAĞIMLI FAALİYETLER

1. 16, 18, 19, 20 ve 21 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere, bir Âkit Devlet mukiminin bir hizmet akdi dolayısıyla elde ettiği ücret, maaş ve diğer benzeri menfaatler, bu hizmet diğer Âkit Devlette ifa edilmedikçe, yalnız ilk bahsedilen Devlette vergilendirilebilecektir. Eğer hizmet diğer Devlette ifa edilirse, buradan elde edilen gelir diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. 1 inci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlette ifa ettiği hizmet dolayısıyla elde ettiği gelir, eğer :

a) Gelir elde eden kişi, bu diğer Devlette bir takvim yılı içinde bir veya birkaç seferde 183 günü aşmamak üzere kalırsa ve

b) Ödeme, bu diğer Âkit Devletin mukimi olmayan bir işveren tarafından veya böyle bir işveren adına yapılırsa ve

c) Ödeme, işverenin diğer Devlette sahip olduğu bir işyerinden veya sabit yerden yapılmazsa,

Yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilebilecektir.

3. Bu maddenin bundan önceki hükümlerine bakılmaksızın, uluslararası trafikte işletilen bir gemi, uçak veya kara nakil vasıtasında ifa edilen bir hizmet dolayısıyla elde edilen gelir, teşebbüsün kanunî merkezinin bulunduğu Âkit Devlette vergilendirilebilir.

#### Madde 16

##### MÜDÜRLERE YAPILAN ÖDEMELER

Bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlet mukimi olan bir şirketin yönetim kurulu üyesi olması dolayısıyla eline geçen ücret ve diğer benzeri ödemeler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

#### Madde 17

##### ARTİST VE SPORCULAR

1. 14 ve 15 inci madde hükümleriyle bağlı kalmaksızın, bir Âkit Devlet mukimi olan ve tiyatro, sinema, radyo, televizyon artistliği yapan veya müzisyen olarak



çalışan sanatçıların ve bunun yanısıra sporcuların diğer Âkit Devlette icra ettikleri bu nitelikteki şahsî faaliyetleri dolayısıyla elde ettikleri gelirler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir sanatçının ya da sporcunun icra ettiği bu nitelikteki faaliyetlerden doğan gelir, kendisine değil de bir başkasına yönelirse, bu gelir 7, 14 ve 15 inci madde hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, sanatçı ya da sporcunun faaliyetlerinin icra edildiği Âkit Devlette vergilendirilebilir.

3. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri ile bağlı kalınmaksızın, 1 inci fıkrada sözü edilen faaliyetler bir Âkit Devlet mukimi tarafından diğer Âkit Devlette icra ediliyor ve bu diğer Devlette yapılan faaliyetler doğrudan veya dolaylı olarak ilk bahsedilen Devletin kendisi veya bir politik alt bölümü veya kamu menfaatine yararlı bir derneği veya kuruluşu tarafından finanse ediliyorsa, bu faaliyetlerden elde edilen gelir, yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilebilecektir.

#### Madde 18

#### EMEKLİ, DUL, YETİM VE MALULİYET MAAŞLARI

1. 19 uncu maddenin 1 inci fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Âkit Devlet mukimine geçmiş çalışmalarının karşılığında ödenen emekli maaşları ve bu kişiye sağlanan diğer benzeri menfaatler, yalnızca bu Devlette vergilendirilebilecektir. Bu hüküm aynı zamanda bir Âkit Devlet mukimine sağlanan ömür boyu gelire de uygulanacaktır.

2. Uğranılan şahsî zararları tazmin etmek üzere, bir Âkit Devlet veya onun bir politik alt bölümü tarafından ödenen emekli maaşları ve sağlanan ömür boyu gelirler ile yapılan diğer devamlı veya arızî ödemeler, yalnızca bu Devlette vergilendirilebilir.

#### Madde 19

#### KAMU GÖREVLERİ

1. Bir Âkit Devletin kendisine, politik alt bölümüne, veya mahallî idaresine bir kamu görevi dolayısıyla bir gerçek kişi tarafından verilen hizmetler karşılığında, bu Âkit Devlet, politik alt bölüm veya mahallî idare tarafından veya bunlarca oluşturulan fonlardan sağlanan menfaatler, emekli maaşları da dahil, yalnızca bu Devlette vergilendirilebilecektir.

2. Bir Âkit Devletin kendisi, politik alt bölümü veya mahallî idaresi tarafından yürütülen ticarî veya sınaî faaliyetlerle bağlantılı hizmetler karşılığında sağlanan menfaatlere ve emekli maaşlarına 15, 16 ve 18 inci maddelerin hükümleri uygulanacaktır.

#### Madde 20

#### ÖĞRENCİLER

1. Bir Âkit Devletin vatandaşı olup, diğer Âkit Devlette yalnızca öğrenim veya meslekî eğitim amacıyla bulunan bir öğrenci veya stajyerin, geçim, öğrenim veya meslekî eğitim masraflarını karşılamak için yapılan ödemeler, bu ödemelerin bu diğer Devletin dışındaki kaynaklardan yapılması kaydıyla, bu diğer Devlette vergilendirilmeyecektir.

2. Bir Âkit Devletin vatandaşı olup, diğer Âkit Devlette öğrenim veya meslekî eğitim gören bir öğrenci veya stajyerin, gördüğü eğitim - öğretim süresince ve bu eği-

tim - öğretimle bağlantılı bir hizmet ifa etmesi dolayısıyla eline geçen ücretler, bu diğer Devlette vergilendirilmeyecektir.

#### Madde 21

### ÖĞRETMENLER VE ARAŞTIRMACILAR

1. Bir Âkit Devletin vatandaşı olup, diğer Âkit Devlette yalnızca öğretim ve bilimsel araştırma yapmak amacıyla bulunan bir öğretmen, öğretim üyesi veya araştırmacının, iki yılı aşmayan bir süre veya süreler için öğretim veya araştırma hizmetleri karşılığında bu diğer Devletin dışındaki kaynaklardan elde ettiği menfaatler dolayısıyla bu diğer Devlette vergiden muaf tutulacaktır.

2. 1 inci fıkra hükümleri, kamu menfaatine yönelik olmayan; fakat özellikle özel kişi veya kişilerin menfaatine yürütülen araştırmalar dolayısıyla elde edilen gelirlerle uygulanmayacaktır.

#### Madde 22

### DİĞER GELİRLER

1. Bir Âkit Devlet mukiminin, nerede doğarsa doğsun, bu Anlaşmanın daha önceki Maddelerinde ele alınmayan gelir unsurları, yalnızca bu Devlette vergilendirilebilecektir.

2. 6 ncı Maddenin 2 nci fıkrasında tanımlanan gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelir hariç olmak üzere, bir Âkit Devlet Mukiminin diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeni vasıtasıyla ticarî faaliyette veya bir sabit yer vasıtasıyla serbest meslek faaliyetinde bulunması ve sözkonusu iş yeri ya da sabit yer ile geliri doğuran hak veya varlık arasında etkin bir bağ olması halinde, bu gelire 1 inci fıkra hükümleri uygulanmayacaktır. Bu durumda olayına göre, 7 nci veya 14 üncü Madde hükümleri uygulanacaktır.

#### Madde 23

### ÇIFTE VERGİLENDİRMENİN ÖNLENMESİ

Çifte vergilendirme aşağıdaki şekilde önlenecektir.

#### 1. Türkiye'de :

Bir Türkiye mukimi, bu Anlaşma hükümleri uyarınca Fransa'da ve Türkiye'de vergilendirilebilen bir gelir elde ettiğinde, Türkiye, Türk vergi mevzuatının yabancı vergilerin mahsubuna ilişkin hükümleri saklı kalmak üzere, bu kişinin gelirine isabet eden vergiden, Fransa'da gelir üzerinden ödenen verginin mahsubuna müsaade edecektir.

Bununla beraber söz konusu mahsup, Fransa'da vergilendirilebilen gelir için, mahsupdan önce Türkiye'de hesaplanan vergi miktarını aşmayacaktır.

#### 2. Fransa'da :

a) Bir Fransa mukimi bu Anlaşma hükümleri uyarınca Türkiye'de ve Fransa'da vergilendirilebilen bir gelir elde ettiğinde, Fransa bu mukimin gelirine isabet eden vergiden, Türkiye'de ödenen gelir vergisinin mahsubuna müsaade edecektir.

Bununla beraber, sözkonusu mahsup, mahsupdan önce hesaplanan ve Türkiye'de vergilendirilebilen gelire isabet eden gelir vergisi miktarını aşmayacaktır.

b) a) bendinin amaçları bakımından «Türkiye'de ödenen gelir vergisi» terimi, Türk vergi mevzuatı gereğince ödenmesi gereken; fakat Türkiye'nin ekonomik kalkınmasını hızlandırmaya yönelik teşvik mevzuatı hükümleri gereğince muafiyete, istisna ya veya indirim tabi tutulan herhangi bir vergi miktarını kapsamaktadır.

Bundan önceki cümleye bakılmaksızın, Türkiye'de gelir üzerinden ödenen vergi :

- (i) 10 uncu Maddenin 2 nci fıkrasının (a) bendinde bahsedilen temettülerde yüzde 15 oranında;
- (ii) 10 uncu Maddenin 2 nci fıkrasının (b) bendinde bahsedilen temettülerde yüzde 20 oranında;
- (iv) 12 nci Maddenin 2 nci fıkrasında bahsedilen gayrimaddî hak bedellerinde yüzde 10 oranında,

hesaplanacaktır.

Bununla beraber, Türkiye'de mukim olmayan kişilerin, Türkiye'de elde ettiği temettü, faiz ve gayrimaddî hak bedellerine Türk vergi kanununa göre uygulanan vergi oranları, bu bentte bahsedilen oranların altına düşürülürse, bu bendin amaçları yönünden, bu düşük oranlar uygulanacaktır.

#### Madde 24

#### AYRIM YAPILMAMASI

1. Âkit Devletin vatandaşları diğer Âkit Devlette o Devletin vatandaşlarının aynı koşullarda karşı karşıya kaldıkları veya kalabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır. Bu hüküm, 1 inci Madde hükümlerine bakılmaksızın Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olmayan kişilere de uygulanacaktır.

2. 10 uncu Maddenin 5 inci fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, bir Âkit Devlet teşebbüsünün diğer Âkit Devlette sahip olduğu bir işyeri, bu diğer Devletin aynı faaliyetleri yürüten bir teşebbüsüne göre daha az lehe bir vergilemeyle karşı karşıya kalmayacaktır.

3. Bir Âkit Devletin, diğer Âkit Devletin bir veya birkaç mukimi tarafından, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, kısmen veya tamamen sermayesine sahip olan veya kontrol edilen teşebbüsleri, ilk bahsedilen Devlette, benzeri teşebbüslerin tabi oldukları veya olabilecekleri vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır.

4. 9 uncu Madde, 11 inci Maddenin 7 nci fıkrası veya 12 nci Maddenin 6 nci fıkrası hükümlerinin uygulanacağı haller hariç olmak üzere, bir Âkit Devlet teşebbüsünün vergi matrahı belirlenirken, bu teşebbüsün diğer Âkit Devletin bir mukime yaptığı faiz, gayrimaddi hak bedeli şeklindeki ödemelerle diğer ödemeler, bu ödemeler, sanki ilk bahsedilen Devletin bir mukimine yapılmış gibi aynı şekilde indirilebilecektir.

5. Bu hükümler, bir Âkit Devletin kendi mukimlerine şahsî ve ailevî durumları dolayısıyla uyguladığı şahsî indirimleri, vergi ve matrah indirimlerini diğer Âkit Devlet mukimlerine de uygulama zorunda olduğu yönünde anlaşılacaktır.

Madde 25

KARŞILIKLI ANLAŞMA USULÜ

1. Bir Âkit Devlet mukimi, Âkit Devletlerden birinin veya her ikisinin işlemlerinin kendisi için bu Anlaşma hükümlerine uygun düşmeyen sonuçlar yarattığı veya yaratacağı kanaatine vardığında, bu Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen müracaat usulleriyle bağlı kalmaksızın, durumu mukimi olduğu Âkit Devletin yetkili makamına arz edebilir. Bu kişinin durumu 24 üncü Maddenin 1 inci fıkrasına uygun düşerse, o zaman vatandaşı olduğu Âkit Devletin yetkili makamına başvurabilir.

2. Söz konusu yetkili makam, itirazı haklı bulmakla beraber kendisi tatminkâr bir çözüme ulaşmadığı takdirde, bu Anlaşmaya ters düşen bir vergilemeyi önlemek amacıyla, diğer Âkit Devletin yetkili makamıyla karşılıklı anlaşmaya gayret sarf edecektir. Ulaşılan herhangi bir çözüm Âkit Devletlerin iç mevzuatlarındaki zaman sınırlamasına bağlı kalmaksızın uygulanacaktır.

3. Âkit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşmanın yorumundan veya uygulamasından kaynaklanan her türlü güçlüğü ve tereddütü karşılıklı anlaşmayla çözmek için gayret göstereceklerdir.

Âkit Devletlerin yetkili makamları özellikle,

a) Âkit Devletlerden birinde bulunan ve diğer Âkit Devletin bir teşebbüsüne ait olan bir işyerine, her iki Âkit Devlette de aynı şekilde kazanç atfedilmesinde;

b) Âkit Devletlerden birinin bir mukimi ile 9 uncu Maddede bahsedilen ve diğer Âkit Devlette mukim olan bir bağımlı kişi arasında aynı şekilde kazanç tahsis edilmesinde,

Anlaşmaya varmak üzere birbirlerine danışabilirler.

Aynı zamanda, bu Anlaşmada çözüme kavuşturulamamış durumlardan kaynaklanan çifte vergilemenin ortadan kaldırılması için birbirlerine danışabilirler.

4. Âkit Devletlerin yetkili makamları, bundan önceki fıkralarda belirtilen hususlarda anlaşmaya varabilmek için birbirleriyle doğrudan doğruya haberleşebilirler. Anlaşmaya varabilmek için sözlü görüş alış - veriş gerekl görülduğünde, bu görüşme Âkit Devletlerin yetkili makamlarının temsilcilerinden oluşan bir Komisyonunda yürütülebilir.

5. Âkit Devletlerin yetkili makamları karşılıklı anlaşma yolu ile bu Anlaşmanın uygulama usullerini ve özellikle bir Âkit Devlet mukiminin bu Anlaşmadan kaynaklanan vergi indirim, muafiyet veya istisnalarından diğer Devlette nasıl yararlanacağına ilişkin esasları tespit edeceklerdir.

Madde 26

BİLGİ DEĞİŞİMİ

1. Âkit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşma hükümlerinin yürütülmesi için gerekli olan bilgileri; bunun yanısıra bu Anlaşmayla uyumsuzluk göstermediği sürece, bu Anlaşma kapsamına giren vergilerle ilgili iç mevzuat hükümlerinin yürütülmesi için gerekli olan bilgileri değişime tabi tutacaklardır. Bir Âkit Devlet Tarafından alınan her türlü bilgi, o Devletin kendi iç mevzuatı çerçevesinde elde ettiği bilgiler

gibi gizli tutulacak ve yalnızca bu Anlaşmada belirtilen vergilerin tahakkuk veya tahsilatına veya cebri icra ya da cezasına veya bu hususlardaki şikâyet ve itirazlara bakmakla görevli kişi veya makamlara (adli makamlar ve idari kuruluşlar dahil) verilebilecektir. Bu kişi veya makamlar sözkonusu bilgileri yalnızca yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanacaklardır. Bu kişi veya makamlar sözkonusu bilgileri mahkeme duruşmalarında veya adli kararlar alınırken açıklayabilirler.

2. 1 inci fıkra hükümleri, hiçbir surette Âkit Devletlerden birini:

a) Kendinin veya diğer Âkit Devletin mevzuatına veya idari alışkanlıklarına uymayacak idari önlemler alma;

b) Kendinin veya diğer Âkit Devletin mevzuatı veya normal idari işlemleri çerçevesinde elde edilemeyen bilgileri sunma;

c) Herhangi bir ticari, sınai, mesleki sırrı veya ticari işlemi aleni hale getiren bilgileri veya aleniyeti kamu düzenine aykırı düşen bilgileri verme yükümlülüğü altına sokacak şekilde yorumlanamaz.

#### Madde 27

### DİPLOMASİ VE KONSOLOSLUK MEMURLARI

1. Bu Anlaşma hükümleri, diplomasi ve konsolosluk memurlarının devletler hukukunun genel kuralları ve özel anlaşma hükümleri uyarınca yararlandıkları malî ayrıcalıkları etkilemeyecektir. Bununla beraber bu Anlaşma, Âkit Devletlerden birinde bulunan ve o Devlet mükimlerinin gelir üzerinden ödenecek vergiler yönünden tabi oldukları mükellefiyetlere aynen tabi olmayan, uluslararası kuruluşlara, bunların organ ve memurlarına ve bir üçüncü Devletin diplomatik veya konsolosluk misyon üyelerine uygulanmayacaktır.

2. Bu Anlaşmanın amaçları yönünden, Âkit Devletlerden birinin diplomatik veya konsolosluk misyon üyesi olup, diğer Âkit Devlette veya bir üçüncü Devlette bulunan ve gönderen Devletin vatandaşı olan gerçek kişiler, eğer gönderen Devlet mükimlerinin gelir üzerinden ödenecek vergiler yönünden tabi oldukları mükellefiyetlere orada aynen tabi tutulurlarsa, bu takdirde gönderen Devletin mukimi kabul olunacaklardır.

#### Madde 28

### HÜKÜMRANLIĞA İLİŞKİN KAPSAM

1. Bu Anlaşma tümüyle veya gerekli görülebilecek değişikliklerle, bu Anlaşmanın uygulandığı vergilere önemli ölçüde benzer nitelikte vergiler alan Fransa Cumhuriyetinin deniz aşırı kısımlarına genişletilebilir. Böyle bir genişleme, Âkit Devletler arasında diplomatik yollarla teati edilen notalarda veya Âkit Devletlerin anayasal prosedürlerine uygun düşen diğer herhangi bir şekilde anlaşmaya bağlanan ve belirlenen tarihten itibaren hüküm ifade edecektir. Böyle bir anlaşma aynı zamanda, Anlaşmanın genişletildiği deniz aşırı kısımlara uygulanma şartlarını ve gerekli uyarılmaları da kapsamına alır.

2. Her iki Âkit Devlet arasında aksine anlaşmaya varılmadığı takdirde, bu Anlaşmanın Devletlerden birince 30 uncu Madde hükmüne göre yürürlükten kaldırılma-

si, aynı zamanda bu Anlaşmayı, o Maddede belirtilen şekilde, bu Madde gereğince genişletildiği her bir kısmı açısından da yürürlükten kaldırılacaktır.

### Madde 29 YÜRÜRLÜĞE GİRME

1. Her bir Âkit Devlet, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için kendisi açısından gerekli işlemlerin tamamlandığını diğerine bildirecektir. Bu Anlaşma, son bildirim alınmasını takip eden günden sonra gelen ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

2. Anlaşma hükümleri :

- a) Türkiye'de Anlaşmanın yürürlüğe girdiği yılı izleyen yılın Ocak ayının birinci günü veya daha sonra başlayan her vergilendirme dönemine ilişkin vergilere;
- b) Fransa'da, gelir üzerinden alınan vergiler için, bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takip eden herhangi bir yılda elde edilen gelire veya böyle bir yılda sona eren herhangi bir hesap döneminde elde edilen gelire uygulanacaktır.

### Madde 30 YÜRÜRLÜKTEN KALKMA

1. Bu Anlaşma, Âkit Devletlerden biri tarafından feshedilinceye kadar yürürlükte kalacaktır. Âkit Devletlerden her biri Anlaşmayı, her takvim yılının bitiminden en az altı ay önce diplomatik yollardan fesih ihbarnamesi vermek suretiyle feshedebilir.

2. Bu durumda Anlaşma :

- a) Türkiye'de fesih ihbarnamesinin verildiği yılı izleyen yılın Ocak ayının birinci günü veya daha sonra başlayan her vergilendirme dönemine ilişkin vergiler için;
- b) Fransa'da gelir üzerinden alınan vergilerde, fesih ihbarnamesinin verildiği yılı izleyen herhangi bir yılda elde edilen gelir için veya böyle bir yılda sona eren herhangi bir hesap döneminde elde edilen gelir için, hüküm ifade etmeyecektir.

Bu hususları teyiden, iki Devletin tam yetkili temsilcileri, bu Anlaşmayı imzaladılar.

Türkçe ve Fransızca dillerinde her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, Paris'te 18 Şubat 1987 tarihinde düzenlenmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**HÜKÜMETİ ADINA**  
*Vahit Halefoğlu*

**FRANSA CUMHURİYETİ**  
**HÜKÜMETİ ADINA**  
*J. B. Raimond*

## PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti ile Fransa Cumhuriyeti arasında gelir üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önleyen bir Anlaşma. imzalayan taraflar, aşağıdaki hükümlerin Anlaşmanın bir bölümünü oluşturduğu hususunda anlaşmışlardır.

1. 7 nci maddenin 1 inci fıkrası ile ilgili olarak, bir Âkit Devlet teşebbüsü diğer Âkit Devlette bir işyerine sahip olursa ve bu teşebbüs :

a) Bu işyerinden yapılan mal veya ticarî eşya satışlarının aynısını veya benzerini bu diğer Devlette gerçekleştirirse veya

b) Bu işyerinde gerçekleştirilen diğer ticarî faaliyetlerin aynısını veya benzerini bu diğer Devlette icra ederse,

Bu satış veya faaliyetlerden doğan kazançların, diğer Âkit Devlette, işyeri kazancı ile birlikte vergilendirilebileceği üzerinde anlaşılmıştır. Bunun için, söz konusu satış veya faaliyet ile benzerlik gösteren veya tamamen aynı nitelikte olanların, bahsi geçen işyeri vasıtasıyla gerçekleştirilmesi şarttır.

Bununla beraber, eğer teşebbüs, söz konusu satış veya faaliyetlerin, bu Anlaşmadan menfaat temin etme amacı dışında, diğer başka niyetlerle bu şekilde yapıldığını ispat edebilirse, bu satış veya faaliyetlerden doğan kazanç, bu diğer Âkit Devlette vergilendirilmeyecektir.

2. 7 nci maddenin 1 ve 2 nci fıkralarıyla ilgili olarak, bir Âkit Devletin teşebbüsü diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla mal veya ticarî eşya sattığında veya ticarî faaliyette bulunduğu, bu işyerinin kazancı, bu teşebbüsün elde ettiği toplam hâsılat üzerinden belirlenmeyecek; fakat yalnız bu işyerinin, bu türden satış veya ticarî faaliyete dayalı gerçek faaliyetlerinden kaynaklanan hâsılatı göre belirlenecektir;

Sınai, ticarî, bilimsel teçhizat ve tesislere veya bağımlılık işlerine ilişkin araştırma, tedarik, montaj veya inşa mukavelelerinde, teşebbüs bir işyerine sahip olursa, söz konusu işyerinin kazancı mukavelelerin toplam tutarı üzerinden hesaplanmayacak; fakat işyerinin bulunduğu Devlette bu işyerinin fiilen yürüttüğü mukavele kısmı üzerinden hesaplanacaktır. Teşebbüsün genel merkezinin fiilen yürüttüğü mukavele kısmına ilişkin olan kazanç, yalnızca bu teşebbüsün mukim olduğu Devlette vergilendirilebilecektir.

3. 10, 11 ve 12 nci Maddeler ile ilgili olarak, «gerçek lehdar» teriminin, bir üçüncü ülke mukiminin Türkiye veya Fransa'dan elde ettiği temettü, faiz ve gayri-maddî hak bedellerinde bu Anlaşmadan yararlanmasını önleme yönünde yoruma tabi tutulacağı, ancak bu önlem Âkit Devletlerin mukimlerine doğru genişletilmeyeceği hususunda anlaşılmıştır.

4. 12 nci Maddenin 3 üncü fıkrası ile ilgili olarak, bilimsel, jeolojik, teknik, nitelikte çalışmalar ve araştırmalar dahil olmak üzere teknik hizmetler karşılığında veya ozalit çizimler dahil olmak üzere mühendislik mukaveleleri karşılığında ya da danışma, gözetim hizmetleri karşılığında yapılan ödemeler sınai, ticarî, bilimsel tecrübeye dayalı bilgi birikimi için yapılan ödemeler olarak kabul edilmeyecektir.

5. 10, 11 ve 24 üncü Maddelerle ilgili hiçbir hüküm, Akit Devletlerin iç mevzuatlarında yer alan örtülü sermayeye ilişkin hükümleri uygulamalarını engellemeyecektir,

6. 24 üncü Maddenin 1 inci fıkrası ile ilgili olarak, fıkrada bahsedilen «aynı koşullarda» ifadesinden, olağan vergi kanunlarının ve düzenlemelerinin uygulanması açısından hukuken ve gerçekte önemli ölçüde benzer koşullarda yerleşik vergi mükelleflerinin (gerçek kişilerin, tüzel kişilerin, ortaklıkların ve derneklerin) kastedildiği anlaşılmaktadır.

Diğer hususların yanı sıra bu husus, üçüncü bir Devlette mukim olan Akit Devletlerden birinin vatandaşının diğer Akit Devlette iş yapması halinde, üçüncü bir Devlette mukim olan diğer Devlet vatandaşlarının bu diğer Devlette iş yaparken tabi tutuldukları veya tabi tutulabilecekleri vergilemenin ve buna bağlı mükellefiyetlerin aynısına tabi tutulacakları anlamına gelmektedir,

7. 25 inci maddenin 2 nci fıkrası ile ilgili olarak, vergi mükellefinin Türkiye'den, karşılıklı anlaşmadan kaynaklanan iadeyi, vergi idaresinin karşılıklı anlaşma neticesini kendisine bildirmesinden sonra bir yıllık dönemde talep etmesinin zorunlu olduğu hususu anlaşılmaktadır.

8. 30 uncu Madde ile ilgili olarak, bu Anlaşmanın çifte vergilendirmenin önlenmesi, karşılıklı anlaşma usulü ve bilgi değişimi ile ilgili hükümlerinin, mevcut Anlaşmanın kavradığı gelirin vergilendirilmesi yönünden, fesih ihbarnamesinin verildiği yılın sonuna tekabül eden 31 Aralık gününden sonra da uygulanmasına devam edilecektir.

Bu hususları teyiden, iki Devletin tam yetkili temsilcileri, bu Protokolü imzalamışlardır.

Türkçe ve Fransızca dillerinde her iki metin de aynı derece geçerli olmak üzere, Paris'te 18 Şubat 1987 tarihinde düzenlenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ  
HÜKÜMETİ ADINA  
Vahit HALEFOĞLU

FRANSA CUMHURİYETİ  
HÜKÜMETİ ADINA  
J. B. RAIMOND